

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי

**פיקוח על ייצור, יבוא
ושיווק זרעים**

דצמבר 2017

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי

פיקוח על ייצור, יבוא ושיווק זרעים

דצמבר 2017

אושר על ידי הרגולטור:

פרופ' עבד גרה, מנהל השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אושר לביצוע על ידי:

שלמה בן אליהו, מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

עורך:

ארנון אביטל, תחום מדיניות רגולציה – החטיבה למחקר, כלכלה

ואסטרטגיה

תקציר מנהלים

מסמך זה הוא תכנית ביצועית של משרד החקלאות ופיתוח הכפר להפחתת הנטל ברגולציה על ייצור, יבוא ושיווק זרעים. הרגולציה בתחום זה נועדה להגן מפני חדירה והתפשטות של נגעים בישראל וכן מניעת יצוא של זרעים נושאי נגעים למדינות זרות. בנוסף הרגולציה נועדה לשמור על טיב הזרעים שמשווקים בארץ ושמיוצאים לחו"ל.

בחינת תהליכי הפיקוח בתחום זה העלתה כי תהליכי דיגום הזרעים ובדיקות המעבדה של הזרעים מורכבים ומטילים עלות משמעותית. בנוסף, נמצא כי בתהליכי היצוא מנגנון החתימה על תעודות הבריאות הפיטוסניטריות הוא תהליך אשר צורך משאבים רבים מן היצואנים וממפקחי המשרד, ושיש מקום לשפר את השירות על-ידי קיצור זמני ההמתנה והפיכת התהליכים לממוחשבים.

במסגרת התכנית החליט המשרד לבטל את דרישות החובה הנוגעות לרמת הנביטה של זרעי ירקות ביצוא. בנוסף, יאפשר המשרד לחברות הזרעים לקבל הכרה לצורך ביצוע דיגום של הזרעים ולצורך ביצוע בדיקות מעבדה, תחת פיקוח עליון שיבוצע על-ידו. המשרד גם ירחיב את פעילותה של המערכת ממוחשבת שמשרתת כיום את תהליכי הפיקוח על יצוא של תוצרת טרייה, כך שתאפשר ניהול של תהליכי הפיקוח ביצוא זרעים ובאמצעותה ניתן יהיה להנפיק תעודות בריאות ("פיטו") אלקטרוניות ולחתום עליהן באופן אלקטרוני.

התכנית צפויה לשפר את איכות הפיקוח אשר מבוצע על ידי המשרד, לייעל תהליכים בירוקרטיים, לשפר את השירות הניתן לחברות הזרעים, ולצמצם את עלויות העמידה בדרישות הרגולציה לחברות הזרעים באופן משמעותי.

התכנית צפויה לקצר את זמני ההמתנה ב-53%, ולהפחית ב-63% את העלויות הישירות. בפרט, צפויה התכנית להפחית כ-95% מעלויות הבירוקרטיה הכרוכות בהנפקת תעודות הבריאות ביצוא, וכן להפחית כ-55% מעלויות הבירוקרטיה הקשורות לתהליך בדיקות המעבדה. ככלל, התכנית צפויה לחסוך כ-10.7 מיליון ₪ בשנה.

תמצית הצעדים מתוך התכנית

סוגיה	צעד / פתרון
<p>דרישה לעמידה בתקן נביטה מינימאלי מחייב בעת שיווק זרעים.</p>	<ul style="list-style-type: none"> בשיווק זרעי ירקות ליצוא: ביטול תקן הנביטה המחייב וביטול הדרישה לביצוע בדיקות נביטה במעבדה הרשמית, וכן הסרת הדרישה לציון רמת הנביטה על גבי אריזת הזרעים. לצורך יישום צעד זה יעודכנו התקנות הרלוונטיות. בשיווק זרעי ירקות לשוק מקומי: ביטול תקן הנביטה המחייב ופרסום תקן נביטה מומלץ שאינו מחייב. במקום זאת, תוטל על חברות הזרעים חובת גילוי אודות רמת הנביטה וחובה לציון אם רמת הנביטה נמוכה מן התקן המומלץ. הרגולטור יכיר במעבדות פרטיות, שיהיו מורשות לבצע את בדיקות הנביטה של זרעים לשיווק מקומי. לצורך יישום צעד זה יעודכנו התקנות הרלוונטיות.
<p>הגבלות על ביצוע בדיקות מעבדה.</p>	<ul style="list-style-type: none"> הכרה במעבדות מוסמכות של חברות הזרעים לצורך ביצוע בדיקות המעבדה (בריאות) המחייבות ליצוא. בשלב ראשון תתאפשר בדיקה עצמית של 50% מן הבדיקות של אצוות המיועדות לייצוא לתקופת ניסיון. בתום שנת 2018 יתקיים דיון לסיכום תקופת הניסיון. במידה ותוצאות הניסיון תהיינה חיוביות, תורחב אפשרות הבדיקה העצמית לכלל האצוות המיועדות ליצוא. לצורך יישום צעד זה יעודכנו התקנות הרלוונטיות. ביצוע הכשרות למעבדות הזרעים הפרטיות המוכרות, על ידי המעבדה הממשלתית הרשמית לזרעים, לביצוע בדיקות הניקיון והנביטה, תחת פיקוח עליון של המעבדה הרשמית והרגולטור.
<p>צורך בייעול מנגנון המעקב אחר בדיקות בריאות שמבוצעות במעבדות חיצוניות.</p>	<ul style="list-style-type: none"> יפותח ממשק ממוחשב למעבדות החיצוניות שמבצעות בדיקות בריאות כך שיתאפשר לרגולטור לבצע מעקב ממוחשב בכל רגע נתון אחר תוצאות בדיקות המעבדה. המעבדות המוכרות יחויבו להודיע מיידית על כל בדיקת מעבדה שנמצאה חריגה.
<p>ריבוי תהליכים שמבוצעים באופן ידני.</p>	<ul style="list-style-type: none"> יצירת ממשק ממוחשב לצורך מעקב אחר בדיקות מעבדה כמפורט לעיל. הרחבת המערכת הממוחשבת המנהלת את היצוא של תוצרת טרייה גם לתחום הזרעים ובניית מנגנון חתימה מרחוק כתחליף לחתימה ידנית על תעודות בריאות פיטוסניטריות ליצוא. הסבת כלל הטפסים של שירות הזרעים למקוונים. מעבר למסמכים אלקטרוניים: הרישיונות החתומים ישלחו באמצעות דוא"ל, ומסמכים יסרקו כתחליף לעותק קשיח.
<p>חוסר הלימה בין כמות המפקחים לדרישות הפיקוח וזמינות מפקחים.</p>	<ul style="list-style-type: none"> הטמעת מערכת ממוחשבת לניהול תהליכי היצוא וכן הטמעת מערכת לניהול תוצאות בדיקות המעבדה במעבדות החיצוניות ובמעבדה הרשמית. מתן הכרה לדיגוס רשמי לחברות הזרעים ולדוגמים פרטיים של זרעים המיועדים לייצוא ולשיווק מקומי. לצורך יישום צעד זה יעודכנו התקנות הרלוונטיות. מתן הכרה לחברות הזרעים לבצע לביקורת שדות על זרעים מושבחים בדרגת "מאושרים". לצורך יישום צעד זה יעודכנו התקנות הרלוונטיות.
<p>תהליכי PRA ארוכים לפתיחת שווקים ליבוא וליצוא.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ביצוע תהליך PRA עולמי או באופן מרוכז למספר מדינות מובילות במקרים בהם שיטה זו תאיץ את הטיפול בתיק. יוקם מאגר נגעים אשר ישמש את בניית תיקי הנגעים בתהליכי פתיחת השווקים ביצוא.

צעד / פתרון	סוגיה
<ul style="list-style-type: none"> • תתאפשר חלופה לביצוע בדיקות מעבדה בכניסה לישראל עבור זרעים המגיעים בכמויות קטנות במידה וניתן להשלים את הבדיקות הנדרשות במהלך גידול בתנאי הסגר. לצורך יישום צעד זה יעודכנו התקנות הרלוונטיות. 	<p>קשיים ומגבלות ביבוא זרעים לצורך ביצוע תהליכי מו"פ.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • במקרים בהם אושר יבוא זרעים לבדיקות מיומנות של המעבדה, יינתן אישור יבוא ללא ביצוע בדיקות מעבדה בכניסה לישראל, תוך הקפדה על עבודה בתנאי הסגר. לצורך יישום צעד זה יעודכנו התקנות הרלוונטיות. 	<p>קשיים ומגבלות ביבוא זרעים לצורך ביצוע מבחני מיומנות ובדיקות השוואתיות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • תיבחן אפשרות לצמצום כמות הבדיקות הדרושות בזרעים שעברו בדיקות מעבדה בחו"ל. 	<p>חובה לבצע בדיקות מעבדה לזרעים שנבדקו במעבדה בחו"ל.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ייכתב נוהל עדכני לפיקוח על זרעי רי-אקספורט בשיתוף חברות הזרעים. • יוגדר נוהל לשינוי ייעוד של זרעי רי-אקספורט ומהם התנאים והפעולות שיאפשרו את מכירתם בישראל. 	<p>העדר קיום הוראות סדורות בנוגע לפיקוח על זרעי רי-אקספורט .</p>
<ul style="list-style-type: none"> • יינתן רישיון חד פעמי למסחר בזרעים. 	<p>תוקף רישיון קצר למסחר בזרעים.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ייקבעו מפגשים והכשרות לצורך העלאה ושיפור הכשירות המקצועית של מפקחי הזרעים. 	<p>הכשרה מקצועית שאינה מספקת למפקחי הרגולטור.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • רישיונות רי-אקספורט יינתנו ללא ציון מדינת המקור, כך שיהיה צורך ברישיון אחד בלבד עבור כלל המדינות. • תיבחן אפשרות לאיחוד רישיונות יבוא על פי קבוצות גידולים או על פי מדינות. 	<p>ריבוי רישיונות יבוא ורישיונות רי-אקספורט</p>

תוכן עניינים

3	תקציר מנהלים
6	רקע כללי
7	חלק א' – פעילות הרגולטור
20	חלק ב' – סיכום תהליך השיח מול בעלי העניין
21	חלק ג' – תכנית המשרד להפחתת הנטל הרגולטורי
35	נספח א' – כימות הפחתת עלויות הרגולציה
36	נספח ב' – פירוט הסוגיות הרגולטוריות שלא קיבלו מענה במסגרת התכנית
37	נספח ג' – תכנית עבודה לביצוע התכנית המשרדית להפחתת הנטל הרגולטורי

רקע כללי

בעקבות החלטת ממשלה מס' 2118, מתאריך 22.10.2014, שעניינה 'הפחתת הנטל הרגולטורי', נדרשים כלל משרדי הממשלה לבצע תכניות להפחתת הנטל הרגולטורי. מסמך זה מציג את עיקרי הנושאים שעלו בתהליך ואת תכנית משרד החקלאות ופיתוח הכפר ("משרד החקלאות" או "המשרד") להפחתת הנטל הרגולטורי המוטל על הציבור בתחום הפיקוח על יצור, יבוא ושיווק זרעים.

תכנית זו גובשה על ידי הרגולטור ותבוצע על ידו בכפוף לכל דין.

חלק א' – פעילות הרגולטור

א. האינטרס הציבורי ועיקרי הפעילות של הרגולטור

1. המחלקה לביקורת זרעים ומשתלות ("הרגולטור") במשרד החקלאות ופיתוח הכפר ("המשרד") אחראית על פיקוח על תעשיית הזרעים בישראל. מחלקה זו פועלת תחת תחום שתלנות וחומר ריבוי, בשירותים להגנת הצומח ולביקורת ("הגנ"צ"). פיקוח זה מתייחס למספר היבטים הנוגעים למסחר בזרעים: ייצור זרעים, גידול הצמחים בשדה, דיגום זרעים, בדיקות זרעים ויזואליות ומעבדתיות וכן כללים הנוגעים לאופן מכירתם.
2. האינטרס הציבורי העיקרי עליו אמון הרגולטור הוא שמירה על בריאות הצמח ("בריאות") ומטרתו מניעת התפשטות של נגעים ומחלות אשר עלולים להזיק לצמחים בישראל. הכלים העיקריים המשמשים את הרגולטור בתחום זה הם רישוי של חברות זרעים, ביצוע של ביקורת שדות, וחיוב בביצוע בדיקות מעבדה לבדיקת בריאות הזרעים.
3. בנוסף, אמון הרגולטור על היבטים הנוגעים לאיכות הזרעים. בהקשר זה האינטרס הציבורי עליו שומר הרגולטור, הוא הגנה על צרכני הזרעים בישראל ובחו"ל. מטרת הרגולציה בתחום זה הן לוודא כי הזרעים הנמכרים ע"י חברות זרעים ישראליות יעמדו בתנאי סף מינימאליים של איכות. הכלים העיקריים המשמשים את הרגולטור בתחום זה הם: אישור של תוויות המכירה המופיעות על גבי אריזות הזרעים, קביעת תקני נביטה מינימאליים מחייבים עבור כל סוג גידול, אכיפת תקני הנביטה באמצעות חיוב בביצוע בדיקות נביטה במעבדה, קביעת תקני ניקיון ותקני בריאות לפתוגנים שאינם נגעי הסגר וכן ביקורות שדה בשלב גידול הזרעים.
4. המעבדה הרשמית לבדיקת זרעים של מדינת ישראל, במינהל המחקר החקלאי ("המעבדה הרשמית"), מהווה גורם מסייע לרגולטור בכל הנוגע לקביעת מדיניות בתחום בריאות הזרעים ואיכותם, וכן עוסקת בפועל בבדיקות איכות זרעים ומשמשת כמעבדה רפרנטית. רשות הזרעים שמונתה ע"י שר החקלאות היא הגורם המייעץ לרגולטור.

ב. הבסיס החוקי לפעילות

5. הסמכות החוקית של הרגולטור בתחום הזרעים מתבססת בעיקרה על חוק הזרעים, התשט"ז-1956, והתקנות הנגזרות ממנו:
 - 5.1 תקנות הזרעים (גידול זרעים מושבחים ומכירתם), התש"ך – 1960; ("תקנות זרעים מושבחים")
 - 5.2 תקנות הזרעים (מכירה), התשכ"ה – 1964; ("תקנות המכירה")
 - 5.3 תקנות הזרעים (רישיונות מכירה), התשכ"ח – 1967; ("תקנות רישיונות המכירה")
 - 5.4 תקנות הזרעים (רשימת הזנים המורשים למכירה), התש"ס – 1980; ("תקנות רשימת הזנים")
 - 5.5 תקנות הזרעים (גידול שתילים ומכירתם), התשכ"ד – 1964.
 - 5.6 תקנות הזרעים (פיקוח על יבואם), התשל"ה – 1975.
6. החוק והתקנות הנ"ל נועדו להסדיר בעיקר את היבטי הבריאות בתהליכי הגידול והמכירה של זרעים בשוק המקומי.
7. חוק נוסף, אשר נוגע לפיקוח על תעשיית הזרעים הוא החוק לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו, התשי"ד – 1956 והתקנות הנגזרות ממנו – תקנות לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו (יצוא זרעים), התשל"ד – 1974 ("תקנות

היצוא"), אשר נועדו להסדיר את תהליכי היצוא של זרעים. בנוסף, חוק הגנת הצומח, התשט"ז – 1956 ותקנות הגנת הצומח (יבוא צמחים, מוצרי צמחים, נגעים ואמצעי לוואי), התשס"ט – 2009 אשר נועדו להסדיר את תהליכי היבוא של הזרעים.

8. בנוסף, פועל הרגולטור בהתאם להוראות העבודה הבאות :

8.1. הוראת עבודה לדיגום זרעים לשיווק מקומי ולייצוא (עברית) – גרסה מעודכנת. המבוססת על כללי ISTA¹.

8.2. הוראת עבודה לביקורת זרעי ירקות לייצוא (לא מושבחים) - גרסה מעודכנת.

ג. הפעילות המפוקחת ומאפייני קהל היעד

9. רקע על תעשיית הזרעים :

9.1. תעשיית הזרעים בישראל נחשבת כאחת מתעשיות הזרעים המפותחות והמתקדמות בעולם. תעשייה זו מתבססת ברובה על תהליכי מחקר ופיתוח, במסגרתם מפותחים זנים חדשים של זרעים, בעלי תכונות ייחודיות אשר יתנו תוצאות טובות יותר לחקלאי. לכן תעשיית הזרעים הישראלית מהווה רכיב משמעותי בתחום הטכנולוגיה החקלאית (אגריטק). ענף הזרעים בישראל מונה כ-100 חברות זרעים, מתוכן כ-30 חברות עוסקות בייצור הזרעים ובמסחר בהם, ואילו שאר החברות עוסקות רק במסחר.

9.2. שוק הזרעים מתחלק לשני סוגי זרעים :

9.2.1. זרעים מושבחים (Certified seeds) – זרעים אשר נמצאים תחת תהליך של פיקוח מוגבר בשלב הריבוי ובשלב הגידול על ידי המגדל והרגולטור. תהליך זה מאפשר לזרעים לקבל אישור על כך שהם עומדים בדרישות איכות מחמירות ולהקנות להם יתרון מסחרי על פני זרעים שאינם כאלה.

9.2.2. זרעים רגילים (Standard seeds) – זרעים שאינם מושבחים (בעיקר זרעי ירקות וזרעי פרחים).

9.3. תהליך המסחר בזרעים :

¹ International Seed Testing Association -ISTA - הארגון הבינלאומי לבדיקת זרעים.

9.4. מחקר ופיתוח זנים – מהווה את מנוע הצמיחה של תעשיית הזרעים. קיימת תחרות גדולה בשוק הזרעים העולמי, וחברות הזרעים נדרשות לעמוד בקצב מהיר של פיתוח זנים חדשים. החברות העוסקות בפיתוח זנים משקיעות בכך משאבים רבים. תהליך הפיתוח נועד להעניק לחקלאי תוצאות טובות יותר בשדה, כגון עמידות (למחלות, למליחות קרקע, לתנאי אקלים מסוימים); תכונות מועדפות (טעם, צבע ומראה); הרכב בריאותי משופר; כמות גדולה יותר של תוצרת ושלל פרמטרים נוספים. חקלאים מסחריים מוכנים לשלם כסף רב עבור זרעים איכותיים, כיוון שזרעים איכותיים יותר, יניבו להם רווחים גדולים בעתיד. לאחר שפותח זן בעל פוטנציאל כלכלי טוב הוא הופך למסחרי ועובר לתהליך היצור.

9.5. יצור זרעים בשדה – לאחר פיתוח הזן מתחיל תהליך של ריבוי הזרעים, על מנת לייצר כמות לשיווק מסחרי שלהן. תהליך היצור של זרעים נעשה על ידי זריעת הזרעים בחממה או בשדה (בשטחים פתוחים). במהלך עונת הגידול, הגידולים נבדקים לאיכותם ובריאותם על ידי החברה. עם הופעת הפירות הם נקטפים ומופקים מהם הזרעים. יצור זרעים מושבחים מחייב פיקוח בשדה על ידי הרגולטור במהלך עונת הגידול; בעוד שזרעי ירקות אינם מחויבים בכך. עם זאת, חלק מיצרני הזרעים מבקשים מן הרגולטור שירותי פיקוח שדות גם בזרעי ירקות, היות שפיקוח זה מספק מוניטין לחברה ולכן מסייע להם בשלב שיווק הזרעים.

9.6. העברת הזרעים למחסני החברה – לאחר הפקת הזרעים הם מועברים למחסני החברה. כאמור לעיל, חלק מן החברות אינן מגדלות זרעים, אלא רוכשות את הזרעים מחברות שמגדלות זרעים.

9.7. בדיקת הזרעים במעבדה – במהלך הפקת הזרעים וטרם אריזתם חברות הזרעים מבצעות בדיקות מעבדה לזרעים על מנת לבדוק את בריאותם ואת איכותם. חלק מן הבדיקות מבוצעות על ידי החברות ביוזמתן ואילו חלק אחר מן הבדיקות מבוצעות בהוראת הרגולטור לאחר הטיפול בזרעים, כפי שיתואר בהרחבה בהמשך.

- 9.8. טיפול בזרעים ואריזתם – חברות הזרעים, מבצעות מספר תהליכים בזרעים, כגון: ניקוי ומיון הזרעים, טיפול וצביעת הזרעים ולעיתים ציפוי הזרעים,² אריזתם באריזות מסחריות וכדומה.
- 9.9. שיווק הזרעים – צרכני הזרעים נחלקים לארבע קבוצות: חקלאים, חברות זרעים, משתלות מסחריות ומשתלות דרכים.³ החקלאים משתמשים בזרעים לצורך זריעתם וקבלת התוצרת מהם. חברות הזרעים, משמשות לרב כמטפחי זני הזרעים, או כמי שמקיים את הזן ומרבה אותו, ולעיתים עוסקות בתייוך, כלומר רוכשות את הזרעים ומשווקות אותם לחקלאי. המשתלות המסחריות הן משתלות שפעילותן המסחרית היא הנבטת זרעים והפיכתם לשתילים לצורך שיווקם לחקלאים. משתלות הדרכים משווקות זרעים ושתילים לצרכנים ביתיים.
- 9.10. בתעשיית הזרעים קיימים ארבעה כיווני מסחר אפשריים: שיווק מקומי, יצוא, יבוא ורי-אקספורט (Re-Export),⁴ כמפורט בטבלה:

מקור הזרעים / יעד הזרעים	ישראל	חו"ל
ישראל	שיווק מקומי	יבוא
חו"ל	יצוא	רי-אקספורט

- 9.11. כאשר הזרעים מיועדים ליצוא, חברת הזרעים נדרשת לצרף תעודה בריאות פיטוסניטרית ("תעודת פיטו") למשלוח המיוצא. במסגרת תעודה זו מוצהר, כי הזרעים נקיים מנגעים ומזיקים וכי הם תחת פיקוח של השירותים להגנת הצומח.
10. קהל היעד המפוקח ומאפייניו:
- 10.1. כאמור לעיל, קהל המפוקחים של הרגולטור הן חברות הזרעים, אשר מתחלקות לשני סוגים: חברות המייצרות זרעים וחברות המשווקות זרעים.
- 10.2. בענף הזרעים קיימת שונות גדולה בהיקפי הפעילות הכלכלית של החברות המפוקחות. מחד ניתן למצוא חברות גדולות ובינלאומיות, אשר מנהלות תהליכי מו"פ של זנים, מחזיקות במערך מעבדות איכותי ומייצאות מאות רבות של משלוחי זרעים בשנה. מאידך, ישנן חברות זרעים קטנות, אשר מייצאות מספר משלוחים בודדים בשנה ואינן מחזיקות במערך תפעולי ומעבדתי.
- 10.3. חברות הזרעים המפוקחות ממוקמות על פני כל הארץ, החל מיוזפת בצפון ועד הערבה בדרום.

² ציפוי זרעים משמש למטרות שונות: הוא מאפשר זריעה ממוכנת, חיסון הזרעים מפני מזיקים בעת גידולם, הגנה מכאנית על הזרע, זיהוי זרעי החברה באופן ייחודי ולצרכים נוספים.

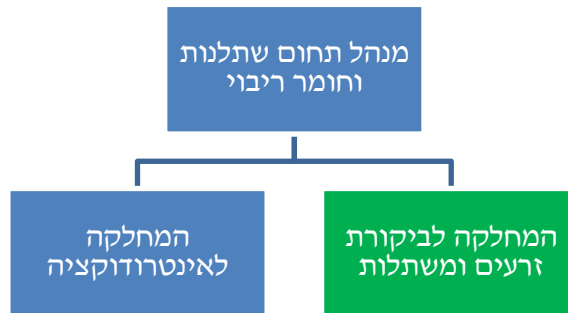
³ משתלות דרכים – משתלות אשר נועדו למכירת שתילים וזרעים למשתמשים ביתיים ולא מסחריים.

⁴ רי-אקספורט (Re-Export) – תהליך יבוא לשם יצוא, במסגרתו נכנסים הזרעים לישראל, נבדקים, נאזרים מחדש ומיוצאים מחדש לחו"ל.

ד. תיאור פעילות הרגולטור

11. מבנה היחידה:

- 11.1. כאמור לעיל, המחלקה לביקורת זרעים ומשתלות היא אחת ממחלקות תחום שתלנות וחומר ריבוי,⁵ הפועל תחת השירותים להגנת הצומח במשרד החקלאות. תחת תחום שתלנות וחומר ריבוי פועלת מחלקה נוספת – המחלקה לאינטרודוקציה:⁶

- 11.2. תחומי האחריות של המחלקה לביקורת זרעים ומשתלות:
- 11.2.1. ביקורת זרעים – פיקוח על תהליכי היצור והשיווק של כלל תעשיית הזרעים בישראל. דוח זה מתמקד בתחום פעילות זה.
- 11.2.2. ביקורת משתלות – פיקוח על תהליכי הייצור והשיווק של שתילי פרי. תחום זה נידון במסגרת תכנית נפרדת.⁷
- 11.3. המחלקה לביקורת זרעים ומשתלות מונה כיום חמישה מפקחים המחולקים באופן הבא:
- 11.3.1. שני מפקחים באיזור מרכז.
- 11.3.2. שני מפקחים באיזור הצפון.
- 11.3.3. מפקח אחד באיזור הדרום.

12. תיאור התהליכים הרגולטוריים:

- 12.1. רישוי למסחר בזרעים: כל חברה המעוניינת לעסוק במסחר בזרעים חייבת ברישיון. לצורך קבלת הרישיון על החברה למלא טופס בקשה לרישיון למכירת זרעים. בטופס זה עליה לספק פרטים אודות הידע המוקדם שקיים בחברה בתחום חקלאות ובייצור זרעים, פרטים אודות אתר האחסון של הזרעים וכן אודות סוג הזרעים שהחברה עתידה למכור.
- 12.2. לאחר הגשת הטופס לרגולטור, הוא מציג לנציגי החברה את החקיקה המחייבת ואת הנהלים בנוגע לבריאות הזרעים ואיכותם, וכן את אופן ביצוע תהליך הפיקוח על ידי מפקחי שירות הזרעים.
- 12.3. החברה מאשרת בפני הרגולטור שהיא מבינה את דרישות החוק, ומונפק לה רישיון מכירת זרעים. יש לחדש רישיון זה אחת לשנתיים.

⁵ המחלקה השנייה הפועלת תחת תחום שתלנות וחומר ריבוי היא מדור אינטרודוקציה אשר אחראי על פיקוח וניהול של גידול ניסיוני של חומרי ריבוי אשר הוגדר כי נדרש להם גידול מבוקר. בנוסף אחראי המדור על אישור של חוות אשר מספקות חומרי ריבוי למשתלות הפרי.

⁶ אינטרודוקציה - הבאת זן חדש של צמח או חיה לאיזור גיאוגרפי מסוים. תפקידה של מחלקה זו הוא ניהול תהליכי הפיקוח על יבוא של חומרי ריבוי.

⁷ ראו: משרד החקלאות ופיתוח הכפר" התכנית להפחתת הנטל הרגולטורי – פיקוח משתלות" (2017).

- 12.4. פיקוח שדות על גידול זרעים מושבחים וזרעים רגילים: כאמור, זרעים מושבחים הם זרעים אשר נמצאים תחת תהליך של פיקוח מוגבר בשלבי הריבוי, הגידול והיצור. תהליך זה נועד להבטיח כי הזרעים המושבחים בעלי איכות גבוהה.
- 12.5. בנוסף, במדינות ה-OECD ניתן לסחור בזרעים מושבחים רק במידה והם נרשמו כמושבחים באחת מן המדינות החברות. מתוקף חברותה של מדינת ישראל ב-OECD, ועל מנת לאפשר לחברות הזרעים הישראליות לשווק זרעים מושבחים במדינות ה-OECD, מבצע הרגולטור את הפיקוח על הזרעים המושבחים.
- 12.6. זרעים מושבחים עוברים תהליך ריבוי על פני שלוש שנים (המכונות "עונות" גידול) תחת פיקוח, עד אשר מופקת כמות גדולה מספיק המאפשרת לשווק את הזרעים באופן מסחרי. כל עונת גידול נקראת "דרגה", ולכל דרגה יש שם משלה:
- 12.6.1. זרעים טרום ריבוי נקראים "זרעי מטפח".
- 12.6.2. זרעים מושבחים בשנתם הראשונה הם בדרגת "זרעי יסוד".
- 12.6.3. זרעים מושבחים בשנתם השנייה הם בדרגת "זרעים רשומים".
- 12.6.4. זרעים מושבחים בשנתם השלישית הם בדרגת "זרעים מאושרים".
- 12.7. ניתן לשווק באופן מסחרי זרעים שהגיעו לדרגת "זרעים מאושרים" (אם יש מחסור בזרעים, ייתכן שיינתן אישור פרטני לשווק גם זרעים רשומים).
- 12.8. חברה שמעוניינת לגדל זרעים מושבחים מחויבת בקבלת אישור מראש מן הרגולטור. את הבקשה לאישור היא מגישה באמצעות טופס "בקשה לגידול ויצור זרעים מושבחים" בו היא נדרשת לפרט את סוג הגידול (חיטה, כותנה וכד') אותו היא מעוניינת לגדל, דרגת הזרע המגודל, וכן היסטוריית הגידולים באותו השדה.
- 12.9. יצוין כי תקנות הזרעים (מכירה), נמצאים בשלבי עדכון מתקדמים. במסגרת העדכון מוגדר כי רק הגידולים הבאים: חיטה, כותנה, אגוזי-אדמה ותפוחי-אדמה חייבים להימכר כמושבחים. שאר גידולי השדה יגודלו כמושבחים רק לפי בקשת חברת הזרעים.
- 12.10. ייצור זרעים רגילים, אינו מחויב בפיקוח שדות. אולם, חברה אשר מעוניינת לייצא את הזרעים, נדרשת להיות תחת פיקוח, מכיוון שדרישות מדינת היעד של הזרעים מחייבות זאת. על סמך ביקורת שדות זו, יוכל הרגולטור להצהיר בתעודת הפיטו שהזרעים היו תחת פיקוח שדה. בנוסף, יש מקרים בהם יצרני הזרעים הרגילים מבקשים להיות תחת פיקוח גם כאשר הזרעים מיועדים לשיווק מקומי, מכיוון שגידול תחת פיקוח מעניק להם מוניטין שמסייע להם בשיווק הזרעים בשוק המקומי. לצורך קבלת שירות ביקורת שדות החברה נדרשת למלא טפסים ל בתחילת כל עונה. לצורך הזמנת ביקורת שדה נדרשת החברה למלא טופס "בקשה לביקורת מחלות בשדות ליצור זרעים ליצוא" בו מפורטים: שם המשק, מקום השדה, הסוג והזן של הזרעים שנשתלו, כמות השטח שנשתלה ואופן סימון השטח.
- 12.11. לאחר מילוי הטפסים, מגיע מפקח מטעם השירות לביקורת זרעים לצורך אישור שטחי הגידול והחממות, בכדי לוודא שהם עומדים בדרישות הרגולציה. הדרישות עבור זרעים מושבחים מעוגנות בתקנות הזרעים המושבחים, ואילו הדרישות עבור זרעים רגילים בנוהל עבודה פנימי של הרגולטור. השטחים נבדקים ומאושרים בהתאם למידע שמולא בטפסים על ידי חברת הזרעים.

12.12. לאחר אישור שטחי הגידול מבוצעת ביקורת בשלב הגידול של הצמחים, על מנת לוודא באופן ויזואלי את ניקיון הצמחים ושטחי הגידול ממזיקים וממינים זרים. תדירות הביקורים בשלב גידול הזרעים נקבעת בהתאם לתקנות הזרעים בכל סוג גידול וגידול. ככלל, בגידולי זרעים מושבחים יבוצעו שלושה או ארבעה ביקורים במהלך הגידול ואילו בזרעים רגילים יבוצעו ביקור אחד או שניים.

12.13. מכירת זרעים מושבחים: על אריזות מכירה של זרעים מושבחים חובה להדביק תווית שאושרה על ידי שירות הזרעים. תוויות אלו מונפקות על ידי שירות הזרעים, או לחלופין מונפקות על ידי חברת הזרעים ומאושרות על ידי שירות הזרעים.

12.14. התוויות מכילות את פרטי מכסת הזרעים: סוג הגידול והזן, סימון המכסה, חיטוי וכן את רמת הנביטה והניקיון של הזרעים.⁸ עבור כל דרגה של זרעים מושבחים קיים צבע תווית אחר לצורך הבחנה בין דרגות הזרעים השונות: זרעי יסוד, זרעים רשומים, זרעים מאושרים.

12.15. זרעים מושבחים אשר נמכרים למדינות ה-OECD מחויבים בהדבקה של תווית ייעודית ל-OECD אשר מונפקת על ידי הרגולטור עבור הזרעים. בנוסף מחויבת החברה ע"י ה-OECD לבצע לזרעים אלו בדיקות טוהר הזן⁹ על ידי הרגולטור.

12.16.

12.17. דיגום ובדיקות זרעים: כלל הזרעים אשר נמכרים בישראל, הן לשיווק מקומי והן לחו"ל, חייבים להיות נקיים מפתוגנים ספציפיים ולעמוד בתקן המינימלי של הניקיון והנביטה טרם מכירתם. חלק נכבד מבדיקות הזרעים מבוצעות במעבדה הרשמית. מטרת בדיקות הזרעים היא לוודא כי הזרעים המשווקים איכותיים ובריאים. בדיקות אלו מתחלקות לשלושה סוגים, אשר לכל אחת מהן תפקיד שונה:

12.17.1. בדיקת ניקיון: הבדיקה מיועדת לגלות את שיעור הגורמים הזרים במכסת הזרעים הנבדקת. זו בדיקה ויזואלית, המבוצעת לרוב על-פי שיטות ונהלים בין לאומיים של הארגון לבדיקות זרעים (ISTA). בבדיקה זו נבדקים מספר פרמטרים:

12.17.1.1. שיעור הזרעים הנקיים.

12.17.1.2. שיעור הזרעים הזרים שנמצאו במכסה, למשל, כמה זרעי עגבניות "התגנבו" לתוך מכסת זרעי הפלפל, או זרעי חלמית (זרע בר) בתוך הפלפל.

12.17.1.3. שיעור הזרעים המחבלים שנמצאו במכסה הנבדקת. זרעים מחבלים הם זרעים של צמחים טפילים (כגון: עלקת) אשר עלולים להזיק לגידולים החקלאיים וכן זרעים של צמחים אגרסיביים ופולשים.

12.17.1.4. שיעור החומר הדומם אשר נמצאו במכסה, כולל גופי פטריות המכונים "סקלרוציות", אשר מהווים במקרים רבים מקור להתפשטות של פטריות.

12.17.2. בדיקת נביטה: הבדיקה מיועדת לקבוע את פוטנציאל הנביטה של מכסת זרעים. הבדיקה מאפשרת להשוות את האיכות של מכסות שונות וכן לאמוד את ערך הצמיחה בשדה בתנאים מיטביים. בדיקה זו צריכה להיעשות ב"זרעים נקיים" בלבד (ללא זרעים מחבלים, זרעים זרים וחומר דומם), היינו לאחר בדיקת הניקיון.

⁸ מכסת זרעים – שק אחד או יותר של זרעים מאותו זן ומאותה חלקת גידול. מכונה גם "אצווה".
⁹ בדיקות טוהר זן – בדיקה שמטרתה לוודא שכלל הזרעים באצווה שייכים לאותו זן.

12.17.3. **בדיקת בריאות:** בדיקה זו מיועדת לבחון האם הזרעים נקיים מנגעים, דוגמת פטריות,

חיידקים, וירוסים, וירואידים ונמטודות.

12.18. דיגום הזרעים, שהוא נטילת דוגמת זרעים מייצגת מן המכסה/אצווה, לצורך בדיקת מעבדה, מהווה

את אחד השלבים החשובים בתהליך. הדגימה מהווה את הבסיס להחלטה על איכות הזרעים

ובריאותם. על כן, במקרים בהם הבדיקה מחויבת על פי חוק, קיימת גם חובה לדיגום רשמי,

שמשמעותה שהדגימה חייבת להינטל רק על ידי דוגם מטעם הרגולטור או מאגף הסגר צמחים.¹⁰

דוגמאות אלה מייצגות את מכסת הזרעים ומשמשות לבדיקות המעבדה השונות.

12.19. סיווג החובות בבדיקות: מספר קריטריונים משמשים את הרגולטור כדי לקבוע אילו בדיקות יש

לבצע:

12.19.1. סיווג הזרעים: האם מדובר בזרעים מושבחים או בזרעים רגילים;

12.19.2. מקור הזרעים: האם מקור הזרעים הוא מישראל או מחו"ל;

12.19.3. יעד הזרעים: האם הזרעים מיועדים לשיווק מקומי בישראל או לחו"ל;

12.19.4. סוג הזרעים: הגידול (למשל עגבנייה).

12.20. בטבלה מרוכזות הדרישות המחייבות לבדיקות מעבדה עבור כל אחת מן האפשרויות:

זרעים מושבחים		
מקור: ישראל	מקור: חו"ל	
<p><u>יצוא</u></p> <p>דיגום - חייבים להידגם על ידי דוגם מוסמך. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – חובה לבצע. נבדקים על ידי המעבדה הרשמית בלבד. <u>בדיקות בריאות</u> – אין חובה לבצע, אלא במידה ויש דרישה לכך של מדינת היעד או על פי בקשה של חברת הזרעים או הרגולטור.</p>	<p>רי-אקספורט</p> <p>דיגום - חייבים להידגם על ידי דוגם מוסמך אם יש דרישה לביצוע בדיקות בריאות. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – אין חובה לבצע. <u>בדיקות בריאות</u> – אין חובה לבצע, אלא במידה ויש דרישה לכך של מדינת היעד או על פי בקשה של חברת הזרעים.</p>	יעד: חו"ל
<p><u>שיווק מקומי</u></p> <p>דיגום – חייבים להידגם על ידי דוגם מוסמך. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – חובה לבצע. נבדקים על ידי המעבדה הרשמית בלבד. <u>בדיקות בריאות</u> – נבדק בעת הצורך על ידי מעבדות מוכרות או החברות עצמן.</p>	<p><u>יבוא</u></p> <p>דיגום - חייבים להידגם על ידי דוגם מוסמך. הדיגום מבוצע בנמל הכניסה. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – נבדקים על ידי המעבדה הרשמית בלבד במכסות מסחריות כשאין תעודה מוכרת מחו"ל. <u>בדיקות בריאות</u> – בהתאם לדרישות היבוא המופיעות בתקנות היבוא או ברישיון.</p>	יעד: ישראל

¹⁰ אגף הסגר צמחים - האגף בהגנ"צ אשר אמון על פיקוח וקביעת מדיניות בתהליכי יבוא (כולל דיגום זרעים מיובאים) ובחלק מתהליכי היצוא של תוצרת צמחית.

זרעים רגילים		
מקור: ישראל	מקור: זר	
<p><u>יצוא</u> <u>דיגום</u> – חייבים להידגם על ידי דוגם מוסמך. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – חובה לבצע. נבדקים על ידי המעבדה הרשמית בלבד. <u>בדיקות בריאות</u> – אין חובה לבצע, אלא במידה ויש דרישה לכך של מדינת היעד או על פי בקשה של חברת הזרעים, או הרגולטור.</p>	<p><u>רי-אקספורט</u> <u>דיגום</u> – חייבים להידגם על ידי דוגם מוסמך במידה ויש דרישה לביצוע בדיקות בריאות. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – חובה לבצע. נבדקים על ידי המעבדה הרשמית בלבד. <u>בדיקות בריאות</u> – אין חובה לבצע, אלא במידה ויש דרישה לכך של מדינת היעד או על פי בקשה של חברת הזרעים.</p>	יעד: זר
<p><u>שיווק מקומי</u> <u>דיגום</u> - מבוצע על ידי החברות בעצמן. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – נבדק על ידי החברות בעצמן, במעבדה לפי בחירתן. <u>בדיקות בריאות</u> – בעת הצורך נבדק במעבדות מוכרות.</p>	<p><u>יבוא</u> <u>דיגום</u> – חייבים להידגם על ידי דוגם מוסמך מאגף ההסגר. הדיגום מבוצע בנמל הכניסה. <u>בדיקות ניקיון ונביטה</u> – נבדקים על ידי המעבדה הרשמית במכסות מסחריות כשאין תעודה מוכרת מחו"ל. <u>בדיקות בריאות</u> – בהתאם לדרישות היבוא המופיעות בתקנות היבוא או ברישיון.</p>	יעד: ישראל

12.21. אופן ביצוע הדיגום והבדיקות המפורטים בטבלה :

12.21.1. דיגום במחסני חברות הזרעים: מכסות הזרעים מגיעות אל מחסני חברות הזרעים לצורך

טיפול ואריזה. במחסני החברה נדגמים הזרעים על ידי הרגולטור. דיגום הזרעים מבוצע לאחר שהזרעים הופקו ועברו את כל תהליכי הטיפול (כגון: יבוש, ניקוי, מיון, חיטוי ו/או ציפוי, או עיטוי וכד') והם מוכנים לשיווק. לעיתים קרובות בשלב זה הזרעים עדיין לא ארוזים באריזה קמעונאית. הדגימה נלקחת בהתאם לסוגי הבדיקות הדרושות כמפורט בסעיף הקודם. הדגימות נארזות בשקיות המיועדות לכך.

12.21.2. בזרעים מיובאים ניטלת דוגמא מן הזרעים עבור ביצוע הבדיקות הדרושות בנמל הכניסה והם משוחררים לאחסון בבית הלקוח עד לקבלת תוצאות מעבדה ואישור לשימוש בזרעים.

12.21.3. כאשר קיימת חובה לבצע בדיקות ניקיון ונביטה עפ"י החוק, נדרש לבצע אותן אך ורק במעבדה הרשמית, המעבדה הרשמית לבדיקת זרעים מוסמכת על ידי ISTA להנפיק תעודות בינלאומיות מטעמו ("תעודות ISTA"), לפעולות הבאות בזרעים: דיגום, בדיקת ניקיון זרעים, בדיקת נביטה, און זרעים, לחות ולחלק מבדיקות הבריאות.

12.21.4. ביצוע בדיקות ניקיון ונביטה: משך הזמן הממוצע הדרוש לצורך ביצוע בדיקות הניקיון והנביטה על ידי המעבדה הרשמית הוא שבועיים. אם תוצאות הבדיקה תקינות, המעבדה מנפיקה תעודה, אשר מעידה שהזרעים נבדקו במעבדה ושולחת אותה לחברת הזרעים, וכן לרגולטור לצורך ידיעתו. לזרעים של גידולים רבים קיים תקן ישראלי לניקיון ונביטה בתקנות המכירה. לגבי ניקיון הזרעים נקבע אחוז מינימלי מחייב של זרעים נקיים, אחוז מקסימלי של זרעים זרים ורעים וחובה של אי-הימצאות זרעים מחבלים. לגבי נביטה נקבע אחוז מינימלי מחייב של נביטה. מכסות זרעים שאינן עומדות בתקן הישראלי, נפסלות

לשיווק ולסחר. לחלק מבדיקות הזרעים קיים תוקף מוגבל, כך שלאחר שעבר תוקף הבדיקה יש לבצע אותה מחדש.

12.21.5. ביצוע בדיקות בריאות: בדיקות הבריאות מתבצעות באמצעות מעבדות חיצוניות אשר קיבלו הכרה (Accreditation) לצורך ביצוע הבדיקות הללו. לתוצאות בדיקות אלו לוקח בין שבועיים לשלושה שבועות, עד הגעתן לחברת הזרעים. חלק קטן מבדיקות הבריאות מבוצעות גם במעבדה הרשמית. רמת הסבילות של נגעי הסגר היא אפס, אך לרוב הנגעים הקיימים בארץ לא נקבעה רמת סבילות מותרת.

12.21.6. בדיקות טוהר זן: בנוסף על בדיקות אלו קיימת חובה לביצוע של בדיקות טוהר זן עבור כל מכסה. בדיקות טוהר זן נועדו לוודא כי הזרעים מכילים את כל התכונות הגנטיות אשר מוצהרות על ידי משווק הזרעים. בדיקות אלו צריכות להיבדק על ידי מפקחי הרגולטור. אולם דרישה זו תבוטל¹¹ במסגרת התקנות החדשות שהועברו למשרד המשפטים ביוני 2016 ואשר נמצאות בשלבי בדיקה.

12.22. מדינות רבות דורשות תעודות פיתו כתנאי ליבוא זרעים אליהן. לכן אם חברת הזרעים מעוניינת לשווק את הזרעים בחו"ל, יש לצרף למשלוח תעודת פיתו. תעודה זו מכילה הצהרה מאת הרגולטור כי בוצע פיקוח על מכסת הזרעים בשלב הגידול והייצור וכי הזרעים נמצאו בריאים.

12.23. חתימה על תעודות פיתו עבור זרעים המיועדים ליצוא: חברה אשר מייצאת את הזרעים למדינה זרה, נדרשת על ידה לצרף תעודת פיתו. לצורך קבלת התעודה פונה החברה אל הרגולטור ומתאמת את הגעתו לחתימה על התעודה. הרגולטור מוודא כי המשלוח עומד בדרישות הבאות:

12.23.1. הזרעים נלקחו מחלקה שהייתה בפיקוח (אם הזרעים יוצרו בארץ);

12.23.2. בדיקות המעבדה של המשלוח המיוצא מעידות כי הזרעים עומדים בתקני הנביטה והניקיון הישראליים, ושבדיקות הבריאות נמצאו תקינות ותואמות את דרישות מדינת היעד. אם תוצאות בדיקות הנביטה טרם הגיעו, יכולה החברה לחתום על הצהרה כי הזרעים עומדים בתקן הנביטה המחייב (ככל שבוצעה בדיקה באופן עצמאי, לפני שהזרעים נשלחו לבדיקה של המעבדה הרשמית). אם החברה מצהירה על עמידה בדרישות, על המפקח לוודא בדיעבד, לאחר מספר שבועות בעת הגעת הבדיקות, כי הזרעים אכן עמדו ברמת הנביטה הדרושה;

12.23.3. בנוסף, יש מדינות שמציבות דרישות ספציפיות לבדיקת הזרעים, כגון ביצוע בדיקות מעבדה מסוימות, או הצהרה על היעדר נגעים מסוימים. דרישות אלו מופיעות בתעודה פיטוסניטרית תחת סעיף "הצהרה נוספת", שבה נדרש הרגולטור לחתום על הצהרה כי הזרעים במשלוח שאליהם מתייחסת התעודה הפיתו עומדים בדרישה הפרטנית של מדינת היעד. כמו כן מוודא הרגולטור כי הצהרת הבריאות תואמת את ההצהרה הנוספת המעודכנת ביותר שמופיעה במאגר של הגני"צ.

12.24. אם הכל נמצא תקין הרגולטור חותם על תעודת הפיתו, והמשלוח יכול לצאת לחו"ל. חשוב לציין, כי תעודת הפיתו מונפקת עבור כל משלוח בהתאם להזמנות שמקבלת החברה. כלומר, ייתכן ויהיו מספר משלוחים שהורכבו מאותה מכסה, וכל משלוח שכזה ידרוש תעודת פיתו משלו.

¹¹ למעט מקרים בהם משווקים את הזרעים אל מדינות ה-OECD.

12.25. הרגולטור מנפיק בשנה כ-8,700 תעודות פיתוח. בסופה של כל שנה, הרגולטור מקליד את התעודות הפיטוסיטריות למחשב לצורך תיעוד ואיסוף נתונים על יצוא הזרעים מישראל.

פיקוח על זרעי רי-אקספורט:

12.26. רי-אקספורט הוא תהליך של יבוא זרעים לשם יצואם מחדש. זרעים אלו מיוצרים בחו"ל, מיובאים ארצה כדי לעבור טיפול או בדיקות ולאחר מכן מיוצאים. בדרך כלל חברת הזרעים מבצעת לזרעים אלו מספר טיפולים (ניקוי, מיון וחיטוי) ובדיקות, אורזת את הזרעים מחדש ומייצאת אותם למדינת היעד.

12.27. הרגולטור, בשיתוף עם תחום יבוא באגף הסגר צמחים, מכיר במסלול מקל המיועד לזרעים המיובאים לישראל לצורך רי-אקספורט. אגף הסגר צמחים והרגולטור מאפשרים זאת למרות שחלק מן הזרעים שמיובאים לישראל, במסגרת תהליך הרי-אקספורט הם זרעים שאינם מורשים לכניסה לישראל. ההקלה מתאפשרת מכיוון שזרעים אלו אינם מיועדים לזריעה בישראל, אלא במדינה זרה. במסגרת מסלול זה רשאיות חברות הזרעים להכניס את הזרעים לישראל ללא חובה לבצע בדיקות בריאות במעבדה.

12.28. חברה שמעוניינת לסחור בזרעי רי-אקספורט נדרשת להחזיק ב"רישיון רי-אקספורט", עבור כל מוצר ומדינה ממנה היא מעוניינת לייבא זרעים. רישיון זה מונפק אחת לשנה, על ידי האחראי על הרישיונות באגף ההסגר. טרום הנפקת הרישיון, מוודאת האחראי על הרישיונות מול הרגולטור כי החברה בעלת רישיון למסחר הזרעים.

12.29. בעת הגעת זרעי הרי-אקספורט לנמל נערכת בדיקה שיש למייבא הזרעים רישיון רי-אקספורט בתוקף ומבוצעת בדיקה ויזואלית של הזרעים. במידה והכל נמצא תקין, מונפקת תעודת שחרור של הסחורה אל מחסני חברת הזרעים. הרגולטור דורש שהזרעים יהיו מסומנים ומאוחסנים בנפרד משאר הזרעים.

12.30. בעת יצוא הזרעים מצורפת אל המשלוח תעודת פיתוח ייעודית לזרעי רי-אקספורט או לחלופין מנפיקים עבורם תעודת פיתוח רגילה שבה מפורט מקור הזרעים (Origin). תעודות אלו מחייבות חתימה של מפקח מטעם הרגולטור, כפי שמתחייב בתהליך הרגיל של יצוא זרעים.

13. ישנן מספר יחידות אשר משיקות לפעילות הרגולטור:

13.1. ועדת זנים מורשים למכירה:

13.1.1. תפקידה של ועדה זו לאשר ולרשום זנים חדשים של זרעים מושבחים, לצורך שיווק מסחרי שלהם בארץ ובחו"ל. תהליך רישום הזן מקנה לרושם הזן אישור מטעם הוועדה, כי הזן שנרשם על ידו עומד בתקני איכות מחמירים.

13.1.2. בראש הוועדה עומדת מנהלת המעבדה הרשמית (כנציגת מינהל המחקר החקלאי) וחברים בה, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי; נציגי שירות ההדרכה והמקצוע במשרד החקלאות; נציגי יצרני זרעים; ונציגי ארגונים חקלאיים הנוגעים בדבר. בעבר עסקה הוועדה גם באישור זנים של גידולי ירקות, אך כיום היא עוסקת רק באישור מספר זנים בודדים לגידולי שדה.

13.1.3. תחילה חברת הזרעים מגישה בקשה לצורך רישום זן חדש לוועדה.

13.1.4. הועדה מאשרת לרושם הזן לייצר או לייבא את הזן, האישור ניתן לתקופת ניסיון בת שלוש שנים. בתקופה זו מותר לרושם הזן לשווק את זרעי הזן ללא הגבלת כמות. במקביל נדרש רושם הזן לגדל את הזרעים בפיקוח הרגולטור ולבצע מבחני שדה להוכחת ייחודיות הזן החדש. מבחנים אלו ישמשו את הועדה בתום תקופת הניסוי כדי להכריע האם לאשר את רישום הזן. כן יבוצעו בדיקות איכות ובריאות טרם שיווק הזרעים.

13.1.5. בתום תקופת הניסיון של שלוש השנים נדרש רושם הזן להגיש לוועדה את תוצאות הבדיקות שנערכו במהלך תקופת הניסיון ועליו למלא שאלון המפרט את תהליך הגידול ופרטיו. הועדה מתכנסת ובוחנת האם לאשר את הבקשה. במרבית המקרים הוועדה מאשרת את רישום הזנים.

13.1.6. לאחר אישור הועדה, הזן נרשם ברשומות בתקנות הזרעים המורשים למכירה וכן נשלח עדכון על רישום הזן ל-OECD. רישום הזן ברשומות הינו באחריות המעבדה הרשמית ואילו עדכון ה-OECD באחריות הרגולטור.

13.2. הועדה העליונה – רשות הזרעים:

13.2.1. זו היא ועדה מייעצת לשר החקלאות בענייני זרעים. מנהלת המעבדה הרשמית היא העומדת בראשה (כנציגה של מינהל המחקר החקלאי), וחברים בה גם מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי, וגורמים נוספים בתחום הזרעים. בשנתיים האחרונות, הועדה עסקה ועוסקת הועדה בעיקר בהמלצות לעדכון תקנות הזרעים השונות. בין השאר עסקה הועדה בהמלצות לעדכון התקנות הנוגעות לרישום זנים מורשים למכירה כמפורט בסעיף הקודם.¹²

13.3. תחום יבוא באגף ההסגר:

13.3.1. התחום אחראי על פיקוח על היבוא של תוצרת צמחית לישראל בהיבטים פיטוסניטריים. לכן מפקחי אגף ההסגר אחראים על פיקוח על זרעים מיובאים. במסגרת זו מבצעים מפקחי ההסגר דיגום של מכסות הזרעים המיובאות לישראל לצורך בדיקות מעבדה, בהתאם לדרישות היבוא בתקנות או ברישיון היבוא.

13.3.2. בנוסף שותפים מפקחי ההסגר בתהליך הפיקוח על זרעי רי-אקספורט יחד עם מפקחי הרגולטור. האחריות מחולקת כך שכלל התהליכים שמתבצעים בנמל הם באחריות אגף ההסגר ואילו כלל התהליכים שמתבצעים בחברת הזרעים הם באחריות הרגולטור.

13.4. תחום PRA באגף ההסגר צמחים בשירותים להגנת הצומח ולביקורת:

13.4.1. תחום זה אחראי על קביעת המדיניות במדינת ישראל בתחומי בריאות הצמח. בתהליכי היצוא של תוצרת צמחית, תחום PRA באגף ההסגר הוא הממונה על תהליך פתיחת השווקים ליצוא. תהליך זה מבוצע באמצעות שיח והעברת מידע אודות הנגעים הקיימים בישראל. השיח שתקיים בין נציגי אגף ההסגר לבין נציגי הגנת הצומח במדינת היעד. סופו של התהליך הוא בקביעת תנאי היצוא ובכתיבת "הצהרה נוספת",¹³ שהיא למעשה ההצהרה אשר תופיע על גבי תעודת הפיטו הנלווית אל המשלוח כאשר הזרעים ייצאו

¹² בעדכון תקנות גידול זרעי כותנה, שיטת דיגום הזרעים, התאמה לכללי ISTA ובשיפור תקנות זרעים מושבחים ותקנות מכירת זרעים.

¹³ לא תמיד תיכתב הצהרה נוספת, אלא רק במקרים בהם מדינת היעד דורשת זאת.

לאותה מדינה. הצהרה זו כוללת בתוכה את דרישות הבריאות של מדינת היעד, ובהתאם אליה מתבצעים הגידול, הטיפול והבדיקה של הזרעים.

ה. תהליכים רגולטוריים ראויים לציון

14. ראשית יצוין כי במהלך איסוף המידע, עלה הן מן הרגולטור והן מבעלי העניין כי הרגולטור ומפקחיו, משקיעים מאמצים גדולים באכיפת דרישות החוק בתחום הזרעים, על אף התנאים המתגרים בהם הם פועלים, ועל אף היקף כח האדם המצומצם של היחידה.
15. עוד ראוי לציון המסלול המקל עבור זרעי רי-אקספורט שנבנה על ידי הרגולטור ותחום יבוא באגף ההסגר. במסגרת מסלול זה גילו הרגולטור ותחום יבוא גמישות רבה לטובת חברות הזרעים, והקלו באופן משמעותי את הנטל הרגולטורי הכרוך ביבוא זרעים אלו. הקלה זו באה לידי ביטוי בתהליכי בדיקה מהירים יותר של הזרעים בעת הגעתם לנמל, וכן בהסרת החובה לביצוע בדיקות בריאות במעבדה, אשר כרוכה בעלות גבוהה, כפי שמחויבים זרעים של גידולים מסוימים אשר מיובאים לישראל במסגרת המסלול הרגיל.
16. יצוין עוד, כי כבר במהלך תהליך גיבוש התכנית החל הרגולטור לקדם במרץ, בשיתוף עם תחום מדיניות רגולציה, מספר רב של פתרונות לעומסים אשר זוהו בתהליך, כפי שיפורט בהמשך.
17. הרגולטור פעל ופועל לצורך שיפור השירות לחברות הזרעים, על ידי מחשוב תהליכים והעברת הטפסים השונים לפורמט אלקטרוני. כיום ניתן למלא חלק מן הטפסים שדורש הרגולטור באמצעות טופס מקוון ללא צורך שימוש בנייר.
18. הרגולטור, בשיתוף עם רשות הזרעים, עמל בשנים האחרונות על תהליך של עדכון תקנות הזרעים על מנת לצמצם דרישות אשר אין בהן צורך עוד. הליך זה עדיין מצוי בתהליך חקיקה מול משרד המשפטים.

חלק ב' – סיכום תהליך השיח מול בעלי העניין

19. השיח מול בעלי העניין נעשה על ידי תחום מדיניות רגולציה. איסוף המידע נעשה בשלושה שלבים. בשלב הראשון נערכו שיחות, סיורים ופגישות עם בעלי העניין בכדי ללמוד על התהליך מנקודת מבטם ובכדי לזהות עומסים רגולטוריים. בשלב השני נערך שולחן עגול שכלל דיון על התהליך והעומסים בהם נתקלו בעלי העניין. בשלב השלישי נערכו ראיונות ופגישות השלמה. מיפוי העומסים נעשה לפי המדריך הממשלתי להפחתת הנטל הרגולטורי. להלן תיאור תמציתי של תהליך איסוף המידע בציר בעלי העניין.
20. תחילה בוצע מיפוי של בעלי העניין הרלוונטיים. נמצא שבעלי העניין המרכזיים הם חברות הזרעים העוסקות בטיפוח, בייצור ובשיווק זרעים. בנוסף, הרגולציה משפיעה בעקיפין גם על מגדלים, אשר משתמשים בזרעים לצורך ייצור שתילים או גידול תוצרת חקלאית, וכן על משתלות מסחריות ועל משתלות דרכים.
21. לאחר זיהוי המאפיינים המרכזיים של בעלי העניין יחד עם הרגולטור, נעשתה פנייה באמצעים הבאים:
- 21.1. בחודש דצמבר 2016 פורסמה הזמנה להשתתף בשיח;
 - 21.2. נערכה פנייה יזומה לבעלי עניין על בסיס רשימות התפוצה של הרגולטור אשר נמצאים תחת תחום אחריותו של הרגולטור.
 - 21.3. בנוסף התהליך לווה על ידי חטיבת הזרעים באיגוד לשכות המסחר. ליווי זה נעשה באמצעות סדרת פגישות שהתקיימה עם נציגי חטיבת הזרעים.
22. תחום מדיניות רגולציה קיים ראיונות עם בעלי העניין, בהם התבקשו לתאר תהליכים רגולטוריים מרכזיים, את מידת ההכבדה שכרוכה בהם, עומסים ברגולציה ואפשרויות להפחתת העומסים. להלן דוגמאות למרכזיים בהם:
- 22.1. בתאריך 18.12.2016 התקיימו פגישה וסיור בחברת "הזרע".
 - 22.2. בתאריך 20.12.2016 התקיים סיור ופגישות עם מספר חברות זרעים באיזור חבל אשכול.
 - 22.3. בתאריך 25.12.2016 התקיימה פגישה עם מר גבי אונגר, נציג חטיבת הזרעים באיגוד לשכות המסחר.
 - 22.4. בתאריך 9.1.2017 התקיים שולחן עגול בהשתתפות 13 חברות זרעים ונציגי חטיבת הזרעים.
 - 22.5. בתאריך 6.2.2017 התקיים דיון אצל מנכ"ל משרד החקלאות בנושא סוגיות הטעונות שיפור ברגולציה בהשתתפות נציגי חברות הזרעים וחטיבת הזרעים.
23. בחודשים מרץ-אוגוסט 2017 נערכו פגישות וראיונות השלמה עם מספר בעלי עניין, על מנת להשלים את התמונה בכל הנוגע לעומסים ולסיבותיהם. בשלב זה נאסף מידע לצורך תחשיב כימות עלויות הרגולציה.

חלק ג' – תכנית המשרד להפחתת הנטל הרגולטורי

א. כללי

24. במסגרת התכנית, המשרד מעדכן את הדרישות והתהליכים שמבוצעים מזה שנים בתחום הזרעים. התכנית מכילה עדכון והתאמה של הנהלים למציאות הנוכחית של תעשיית הזרעים – לצרכים, למגבלות ולאימוצי הרגולטוריים. התכנית מקדמת בעיקר ייעול של תהליכי הפיקוח הקיימים וכן ביטול של דרישות אשר נמצאו על ידי המשרד ככאלו שניתן לוותר עליהן, במטרה למקד ולשפר את מאמצי הפיקוח והפיכתם לאפקטיביים ומדויקים יותר. התכנית מחזקת את האחריות המוטלת על חברות הזרעים ומאיך מצמצמת את הנטל המוטל עליהן.
25. התכנית מאזנת בין שמירה על האינטרס הציבורי העיקרי עליו מופקד הרגולטור שהוא כאמור שמירה על בריאות הצומח בישראל, לבין העלויות המושגות על הציבור לצורך ביצוע שמירה על אינטרס זה.

ב. פרטי התכנית המשרדית להפחתת הנטל הרגולטורי

26. שינוי הדרישות בנוגע לחובת ביצוע בדיקות נביטה ביצוא ובשיווק מקומי של זרעי ירקות.

26.1. כפי שתואר לעיל, בתקנות המכירה קיים תקן לשיעור נביטה מינימאלי מחייב. המשמעות היא שאסור לחברות הזרעים למכור זרעים בשיעור נביטה נמוך מן התקן המפורט בתקנות. חברה שמעוניינת לשווק זרעים בעלי שיעור נביטה נמוך יותר, חייבת לקבל אישור פרטני חריג על כך מן הרגולטור, ולהציג לו אישור מן הלקוח, על כך שהוא מודע לכך שרמת הנביטה של הזרעים נמוכה מן התקן. למעשה קיים נוהג המתאפשר מכירה של הזרעים גם כאשר שיעור הנביטה נמוך ב-10% מהתקן, ומתחת לכך מתאפשרת המכירה לאחר קבלת אישור מהחברה על הסכמת הלקוח לאיכות נמוכה יותר.

26.2. במסגרת גיבוש התכנית עלה כי בתחום זרעי הירקות, רק בחלק מן המשלוחים ליצוא קיימת דרישה של מדינת היעד לביצוע של בדיקות נביטה, שמתבטאת בדרישה של מדינת היעד לתעודת ISTA¹⁴. בשאר המקרים ביצוא ובכל השיווק המקומי, שיעור הנביטה מהווה סוגיה מסחרית בלבד בין מוכר ולקוח. בדיקות הנביטה אורכות כשבועיים עד שלושה שבועות ולכן מעכבות את זמן הגעת הזרעים ללקוח, והעיכוב מורגש במיוחד כאשר הלקוח מזמין את הזרעים בהתראה קצרה. בנוסף עלה, כי דרישה זו גורמת לעלויות נוספות לחברות הזרעים בשל הפחת של הזרעים שנשלחים לבדיקה ועלות ביצוע הבדיקה במעבדה הרשמית לזרעים.

26.3. עוד עלה, כי ישנם לקוחות שמוכנים לרכוש זרעים בעלי שיעור נביטה נמוכים בתמורה להוזלה במחיר או כאשר מדובר בזרעים עם תכונות מיוחדות. לכן הדרישה לקבל אישור מיוחד מהרגולטור מסרבלת מאוד את התהליך.

26.4. לאור זאת התקבלה החלטה על ידי המשרד לתקן את התקנות ולשנות את הדרישות בנוגע לביצוע בדיקות נביטה, ולאמץ את הרגולציה הנוהגת בארה"ב ובאירופה בנושא זה.

¹⁴ יצוין כי, בזרעי גדי"ש, אשר מהווים כ-1% מיצוא הזרעים בישראל, מדינת היעד דורשת ב-100% מהמקרים, אישור על אחוז הנביטה. דרישה זו באה לידי ביטוי בחובה לצרף אל המשלוח תעודת ISTA.

26.5. במסגרת שינוי זה יתוקנו התקנות ויבוטל החיוב לעמוד בדרישות תקן הנביטה בעת יצוא זרעים שאינם זרעים מושבחים. לאחר הרפורמה, יהיו כללים שונים לזרעים המיועדים ליצוא ולזרעים המיועדים לשיווק מקומי:

26.5.1. **זרעי ירקות המיועדים לייצוא** לא יהיו כפופים לתקן נביטה מחייב. כמו כן, תבוטל הדרישה לבצע בדיקות נביטה ביצוא ותבוטל החובה לציין את שיעור הנביטה של הזרעים על גבי האריזה. סוגיית שיעור הנביטה תהיה סוגיה מסחרית בין הצדדים לעסקה, ללא מעורבות של המשרד. יודגש כי במתווה זה, לקוח אשר יחפוץ לקבל שירות בדיקת נביטה לזרעים מן המעבדה הרשמית יוכל לעשות זאת, אך כאמור שירות זה יינתן על פי דרישת לקוח ולא כחובה מנדטורית.

26.5.2. גם **זרעים רגילים המיועדים לשיווק מקומי** לא יהיו כפופים לתקן נביטה מחייב. המשרד מעוניין להגן צרכנית על החקלאים בישראל ולוודא כי הם יהיו מודעים לרמת הנביטה של הזרעים שנמכרים להם. לכן תתאפשר מכירת זרעים בשוק המקומי בכל רמת נביטה שהיא, וחברות הזרעים ידרשו לציין את שיעור הנביטה על גבי אריזת הזרעים. כך ניתן יהיה להסתמך על שיעור הנביטה, בדיקות הנביטה של הזרעים יבוצעו רק במעבדה הרשמית או במעבדות פרטיות שיקבלו הכרה לשם כך¹⁵. הרגולטור יקבע את סוגי הגידולים שלגביהם יהיה תקן נביטה מומלץ שאינו מחייב. עבור גידולים שנקבע עבורם תקן מומלץ, חברות הזרעים יידרשו לציין על גבי האריזה את המילים "נמוך מהתקן" בסמוך לשיעור הנביטה של הזרעים, במידה ושיעור הנביטה יהיה נמוך מהתקן.

26.6. יודגש כי בכל הנוגע לזרעים מושבחים - תקן הנביטה הקיים - יישאר מחייב כמקובל ב-OECD.

26.7. צעד זה יאפשר לחברות הזרעים המייצאות לנהל את ההיבטים המסחריים של שיווק הזרעים ללא מעורבות הרגולטור, ותאפשר לחקלאים מקומיים לקנות זרעים בכל רמת נביטה שהיא על פי בחירתם – תוך הבטחת גילוי של שיעור הנביטה של הזרעים שהוא קונה, על מנת למנוע מצב בו החקלאי רוכש זרעים שבדיעבד מתגלים כלא איכותיים ובשל כך נגרם לו נזק כלכלי.

26.8. צעד זה צפוי להקל על העומס המושת על הרגולטור כך שיוכל לרכז את משאבי הפיקוח שלו בהיבטי בריאות הצמח בשאר התהליכים עליהם הוא אמון.

26.9. לצורך יישומו של צעד זה יעודכנו תקנות היצוא ותקנות המכירה בהתאמה.

27. מתן אפשרות לביצוע בדיקות המעבדה המחייבות במעבדות חיצוניות ובמעבדות חברות הזרעים.

27.1. כיום בדיקות הבריאות המחייבות יכולות להיות מבוצעות רק במעבדה הרשמית ובמעבדות אשר קיבלו הכרה לביצוע בדיקות אלו. החל משנת 2017 המעבדה הרשמית נאלצה להפחית משמעותית את היקף הבדיקות שהיא מבצעת עקב מחסור בכוח-אדם מיומן ובציוד יקר. בנוסף על כך, רק מספר בודד של מעבדות חיצוניות קיבלו הכרה לצורך ביצוע בדיקות אלו. כתוצאה ממספרן המצומצם של המעבדות המבצעות את הבדיקות, מחירן של הבדיקות גבוה.

27.2. בדומה, ניתן לבצע את בדיקות הניקיון והנביטה לייבוא ולייצוא רק באמצעות המעבדה הרשמית. קבלת תוצאות בדיקות הניקיון והנביטה אורכת שבועיים ולפעמים אף יותר בשל העומס המוטל על

¹⁵ ראו סעיף 27 בנוגע להכרה במעבדות חיצוניות לצורך ביצוע בדיקות ניקיון ונביטה.

- המעבדה הרשמית. קבלת תוצאות בדיקות המעבדה מהווה במקרים רבים, תנאי לשיווק הזרעים, ועל כן עיכובים עלולים להוות חסם למסחר בזרעים ולאספקת זרעים ללקוחות.
- 27.3. במסגרת גיבוש התכנית עלה כי ארגון ה-OECD והמדינות החברות בו מנחים לאפשר לחברות הזרעים המוכרות לבדוק את עצמן, תחת ההסמכה של הרשות ההסמכה במדינה¹⁶ ופיקוח עליון של הרגולטור. עוד עלה, כי מודל זה פועל בישראל בשוק התרופות. אימוץ מודל זה יעודד חברות נוספות לפתוח מעבדות, ישפר את איכות הזרעים, יוזיל את עלויות השיווק של הזרעים ועל ידי כך יקדם את ענף הזרעים בישראל. חשוב לציין שמכיוון שמודל זה מקובל בעולם, הוא יאפשר לתעשיית הזרעים הישראלית להתחרות בשוק הזרעים העולמי לפי אותם כללים ולכן ישפר את יכולת התחרותיות של המו"פ החקלאי הישראלי. בנוסף, אימוץ מודל זה יקל את העומס על המעבדה הרשמית אשר מבצעת את בדיקות הניקיון והנביטה הנדרשות, ויאפשר לה לשמש באופן פעיל כגורם מלמד ומכשיר וכן כגורם מפקח עליון.
- 27.4. על כן הוחלט לאפשר לחברות הזרעים לבצע בדיקות בריאות במעבדות החברה בכפוף לתהליך הכרה גם לזרעים שמפותחים על ידי אותה חברת זרעים. בנוסף הוחלט לאפשר בעתיד הכרה במעבדות הזרעים החיצוניות ובמעבדות חברות הזרעים לביצוע בדיקות ניקיון ונביטה. תהליך זה ישותף בהכשרה והדרכה של המעבדות הפרטיות. כך תשמש המעבדה הרשמית לזרעים כמעבדה רפרנטית אשר תפקידה להכשיר ולהדריך את מעבדות הזרעים לגבי שיטות הביצוע של בדיקות הבריאות הניקיון והנביטה, וכן לפקח על אופן ביצוע הבדיקות במעבדות אלו.
- 27.5. הרגולטור החל את תהליך אימוץ המודל במסגרת גיבוש התכנית בשיתוף אגף אבחון נגעים בשירותים להגנת הצומח ולביקורת, המעבדה הרשמית ותחום מדיניות רגולציה. גורמים אלה פועלים למתן הכרה למעבדות מוסמכות של חברות, אשר הוכיחו את אמינותם, תוך פיקוח הדוק על פעילותן – הן מקצועית והן ניהולית. הרגולטור הקים יחידה לפיקוח על מעבדות בריאות מוכרות אשר צפויה בשנים הקרובות להתרחב ולהתבסס כמעבדה רפרנטית מוסמכת לבדיקות בריאות, במקום המעבדה לבריאות של המעבדה הרשמית הצפויה להיסגר.
- 27.6. צעד זה צפוי לחסוך כסף רב לחברות זרעים שמחזיקות במעבדה, לעודד חברות נוספות לפתוח מעבדות לבדיקות זרעים, להגביר את התחרות בשוק בדיקות הזרעים ועל ידי כך לגרום להורדת מחירים, ולצמצם את זמני ההמתנה לבדיקות המעבדה באופן משמעותי.
- 27.7. גם הרמת המקצועית של המעבדות הפרטיות צפויה להשתפר בשל כך שהמעבדה הרשמית תחל לשמש כגורם מנחה ומדריך אשר יסייע למעבדות הזרעים לשמר רמת כשירות גבוהה ולהתעדכן בשיטות הבדיקה המתקדמות ביותר. בנוסף מנגנון הפיקוח העליון יאפשר וידוא כפול של מהימנות הבדיקות שבוצעו: ראשית, על ידי מעבדה הזרעים (החיצוניות או של חברת הזרעים) שקיבלה את הכרה לביצוע הבדיקות, ושנית, על ידי המעבדה הרשמית שתבצע פיקוח על אופן ביצוע הבדיקות במעבדה מעת לעת ובעתיד גם של המעבדה הרפרנטית לבריאות של הרגולטור.
- 27.8. לצורך יישום צעד זה יעודכנו חלק מתקנות הזרעים, אשר מחייבות כיום לבצע את בדיקות הניקיון והנביטה במעבדה הרשמית לזרעים. בנוסף כרוך צעד זה בבניית תכנית הכשרה למעבדות החיצוניות ולמעבדות הזרעים של החברות אשר תהיינה מעוניינות בכך.

¹⁶ <http://www.oecd.org/tad/code/oecd-seed-schemes.pdf>

- 27.9. לצורך יישומו של צעד זה גם תבוצע התאמת נהלי הרגולטור להחמרת האכיפה על מעבדות פרטיות שימצא שפעלו בניגוד לכללי האתיקה הקבועים בתקן ISO 17025 ובנוהל ההכרה במעבדות.
- 27.10. יישומו של צעד זה החל במסגרת גיבוש התכנית, כיום חברות הזרעים מורשות לבצע בדיקות באופן עצמאי עד 50% מבדיקות הבריאות הדרושות ביצוא.
- 27.11. בתום שנת 2018 תתבצע בחינה של תוצאות הביקורות שערך הרגולטור על בדיקות המעבדה שבוצעו במעבדות החיצוניות. במידה ותוצאות בחינה זו תהיינה חיוביות, ביחס למדדים שייקבעו ע"י הרגולטור, יורחב שיעור הבדיקות שמבוצע במעבדות החיצוניות עד ל-100%.

28. ניהול ממשק ממוחשב למעקב אחר ביצוע בדיקות שמבוצעות במעבדות חיצוניות.

- 28.1. כיום חברות הזרעים נדרשות לשלוח את תוצאות בדיקות הבריאות שמבוצעות במעבדות החיצוניות עבור כל משלוח זרעים המיועדים ליצוא על מנת שהרגולטור יוכל לבדוק את תקינותן ועל סמך כך לחתום על תעודות הפיטו. דרישה זו צורכת שעות עבודה רבות לצורך צירוף התוצאות הדרושות עבור כל משלוח מיוצא.
- 28.2. כיום הרגולטור מנהל מעקב ידני אחר בדיקות המעבדות שהוגשו אליו. התהליך הידני דורש משאבים רבים גם מן הרגולטור ומקשה עליו לנהל תיעוד ומעקב יעיל של כלל בדיקות המעבדה שנשלחות אליו.
- 28.3. על כן הוחלט ליצור ממשק ממוחשב של מערכות המשרד עם המעבדות החיצוניות שקיבלו הכרה מן השירותים להגנת הצומח. ממשק ממוחשב זה יאפשר למעבדות החיצוניות להציג לרגולטור את תוצאות הבדיקות ובהתאם יאפשר לאגף אבחון נגעים ולרגולטורים השונים לעקוב באופן מקוון אחר תוצאות בדיקות המעבדה שנשלחו אליהן.
- 28.4. הממשק הממוחשב יחסוך את הצורך לצרף את בדיקות המעבדה לכל תעודה ואת הטיפול המשלים של הרגולטור. באופן זה ייחסכו לחברות הזרעים תשומות עבודה רבות סביב תהליכי היצוא, וכן יחסכו זמן ההמתנה הנובעים מן הצורך להעביר את תוצאות המעבדה בין כלל הגורמים.
- 28.5. צעד זה גם ימנע מצבים בהן בדיקות מעבדה הולכות לאיבוד, או מצבים בהן הבדיקות מגיעות למעבדה אך אינן מטופלות בזמן ע"י המעבדה. זאת בשל היכולת לעקוב אחר מיקום הדגימה באמצעות המערכת.
- 28.6. בנוסף על המערכת הממוחשבת, המעבדות החיצוניות יחויבו לדווח לרגולטור באופן מיידי על כל בדיקה שנמצאו בה תוצאות חריגות. חובה זו מעוגנת במסגרת נוהל ההכרה במעבדות חיצוניות שנכתב על ידי אגף אבחון נגעים ואושר על ידי מנהל הגנ"צ.
- 28.7. צעד זה ייעל באופן משמעותי את הפיקוח והבקרה של הרגולטור אחר בדיקות המעבדה וכן יאפשר לרגולטור לקבל התראות בזמן אמת על תוצאות מעבדה חריגות. בכך הוא יסייע לרגולטור לשמור באופן אפקטיבי יותר על אכיפת דרישות הבריאות של מדינת היעד אליה מיוצאים הזרעים. בנוסף כך הרגולטור יוכל לחתום על תעודות הפיטו ליצוא על סמך בדיקות המעבדה המופיעות במערכת ללא צורך בשליחת התוצאות באופן מיוחד על ידי חברת הזרעים.
- 28.8. מערכת זו תאפשר איסוף נתונים אודות הפתוגנים שזוהו בבדיקות ויאפשרו ניתוח של התוצאות והסיכונים וקבלת החלטות מדיניות מושכלות יותר.

28.9. בשלב הבא, נדרש שמערכת הממוחשבת תספק גם את תוצאות הניקיון והנביטה ותקושר למעבדה הרשמית ולרגולטור.

29. הרחבת המערכת הממוחשבת המנהלת את היצוא של תוצרת טרייה גם לתחום הזרעים.

29.1. כאמור לעיל, תהליך הפיקוח על משלוחי זרעים מיוצאים מורכב משלושה שלבים מרכזיים: ביקורת שדה, דיגום הזרעים וחתימה על תעודות פייטו. כל אחד מן השלבים כרוך בהגעה פיזית של הרגולטור לצורך ביצוע הבדיקה, הדיגום וחתימה על תעודות הפייטו.

29.2. תעודות אלו ניתנות כיום בעותק קשיח. בנוסף, בסוף השנה, נדרשים אנשי הרגולטור להקליד באופן ידני את תעודות הפייטו לטבלאות במחשב לצורך איסוף נתונים על יצוא הזרעים מישראל. תהליכים אלו גוזלים זמן רב ממפקחי הרגולטור, ומהווים גורם מעכב לחברות הזרעים אשר נדרשות להמתין להגעת המפקחים לצורך חתימה על תעודות הפייטו.

29.3. על כן הוחלט על הרחבת המערכת הממוחשבת אשר משמשת כיום את המשרד עבור תהליכי הפיקוח על יצוא של תוצרת צמחית טרייה, כך שהיא תשמש גם את כלל תהליכי היצוא של הגני"צ ובכללם גם את תהליכי הפיקוח על זרעים. מערכת זו תאפשר ליצור תעודות פייטו ממוחשבת, וכן תאפשר לבצע חתימה מרחוק על תעודת הפייטו.

29.4. כך, בעת הכנת תעודת הפייטו ליצוא, המערכת תוכל לאמת מול מסד הנתונים כי החלקות מהן נלקחו הזרעים ליצוא תקינות ושבדיקות המעבדה של הזרעים נמצאו תקינות. דבר זה יאפשר לרגולטור לחתום על תעודות הפייטו מרחוק ללא הגעה פיזית.

29.5. הטמעת מערכת זו בתהליכי היצוא של הזרעים צפויה לחסוך זמן רב לחברות הזרעים הכרוך בתיאום וההמתנה להגעת הרגולטור. באופן זה תשתפר יכולת התגובה של חברות הזרעים להזמנות שמגיעות מחו"ל (Time to market). בנוסף, תשתפר יכולת הפיקוח של הרגולטור ויתפנה לו זמן יקר, אשר אותו הוא יוכל לנצל לצורך ביצוע פעולות הדרכה ופיקוח נוספות.

29.6. גם איסוף הנתונים אודות יצוא הזרעים ישתפר באופן משמעותי היות והנתונים ייקלטו במערכת באופן אחיד ואוטומטי, ויאפשרו לנתח את נתוני היצוא באופן איכותי יותר ולקבל החלטות מדיניות מושכלות יותר על סמך ניתוחים אלו.

29.7. לצורך הרחבת מערכת הביקורת ביצוא, המשרד יקצה תקציב אשר יממן התקשרות עם חברת תוכנה אשר תבצע את הפרויקט הנ"ל כולל קישור למעבדות המוכרות והמעבדה הרשמית.

30. מעבר מטפסים בעותק נייר לטפסים מקוונים.

30.1. כיום קיימים מספר טפסים אשר נדרשים לצורך קבלת שירות מן הרגולטור, כגון: קבלת שירות ביקורת שדות; טופס קבלת רישיון למסחר בזרעים; טופס בקשה לגידול זרעים מושבחים ועוד.

30.2. במסגרת התכנית הוחלט להסב את הטפסים השונים לטפסים מקוונים שניתן למלא, להגיש ולשמור באמצעות המחשב, ללא צורך בשימוש בנייר. כך ניתן יהיה לשפר את השירות לחברות הזרעים ולשפר את המעקב ואת איסוף הנתונים המתבצע על ידי הרגולטור.

31. הנפקת ושליחת רישיונות באופן אלקטרוני.

- 31.1. כיום הרגולטור מנפיק את הרישיונות למסחר בזרעים בעותק קשיח. הרישיונות נשלחים לחברות הזרעים באמצעות הדואר, או לחלופין נאספים על ידם ממשרדי הרגולטור.
- 31.2. במסגרת התכנית הוחלט על שליחת הרישיונות באמצעות הדוא"ל, כתחליף לקבלת הרישיון בעותק קשיח, לצורך שיפור השירות לחברות הזרעים ומניעת מצבים בהם הרישיון הולך לאיבוד או מתעכב בדואר. צעד זה מהווה חלק מן המהלך הרחב שהרגולטור מוביל למעבר לתהליכים אלקטרוניים (Paperless).

32. התאמת משאבי הפיקוח של הרגולטור לדרישות הפיקוח.

- 32.1. למפקחי הרגולטור תפקידים רבים שהם נדרשים לבצע בשטחי הגידול והייצור של הזרעים ובמחסני חברות הזרעים. בין משימות השטח של המפקחים ניתן למנות: ביקורת שדות בשלבי הגידול השונים, דיגום זרעים, חתימה על תעודות פיתו. בנוסף למפקחים משימות במטה: ניהול מעקב רישום אחר תוצאות מעבדה, הקלדת תעודות פיתו, מילוי טפסי ביקורת ועוד. במקביל, משמשים מפקחי הזרעים גם כמפקחי משתלות פרי. תחת פיקוחם נמצאות כ-100 חברות זרעים וכ-90 משתלות הפזורות בכל הארץ.
- 32.2. ריבוי המשימות והעומס הרב על המפקחים גורם לעיכובים ולימי המתנה רבים עד להגעתו של מפקח. זמן ההמתנה למפקחים לצורך דיגום או חתימה על תעודה פיתו נמשך בין 2-3 ימים עד שבועיים-שלושה. חברות הזרעים באיזור הצפון העידו כי, בעקבות יציאתה של אחת המפקחות לחופשת לידה, נדרש להמתין כשבועיים עד להגעת מפקח. הדבר יוצר עיכובים באספקת הזרעים ללקוחות בארץ ובחו"ל. במקרים בהם חברות הזרעים אינן יכולות להמתין, הן נאלצות לנסוע אחרי המפקחים עם שקי זרעים הטעונים דיגום, כדי לפגוש את המפקח ולבקש ממנו לדגום את הזרעים או לחתום על תעודת הפיתו.
- 32.3. בעיית הזמינות חריפה במיוחד עבור חברות אשר ממוקמות גיאוגרפית רחוק ממשרדי הרגולטור בבית דגן – בדרום הארץ או בצפונה. גם חברות שממוקמות קרוב יותר למשרדי הרגולטור נאלצות לעיתים להגיע פיזית אל משרדי הרגולטור בבית דגן עם הזרעים לצורך קבלת השירות.
- 32.4. לעיתים המפקחים מוגבלים בשל אילוצים כמו מחסור ברכבים או בשל מיצוי מכסת הנסיעות של אותו מפקח (עובדי מדינה מקבלים הקצאה מוגדרת של מרחק בקילומטרים שהם יכולים לנצל במסגרת תפקידם ולקבל החזר הוצאות). הדבר נובע מחוסר התאמה בין מכסת החזרי הק"מ המוקצית למפקח על ידי המשרד, לבין היקף הנסיעות שהוא נדרש לבצע במסגרת התפקיד לצורך הגעה אל כלל המפוקחים שבתחום אחריותו. בעיה זו קיימת בעיקר אצל מפקחי הצפון והדרום, אשר איזורי הפיקוח שלהם מתפרסים על שטח גדול ומחייבים נסיעות ארוכות. עקב מגבלת הק"מ, אף קורה שחברות הזרעים נדרשות לנסוע בעצמן למטה בבית דגן, לצורך העברת הדגימות למעבדה הרשמית, במקום שמפקחי הרגולטור יאספו את הדגימו ויעבירו אותן בעצמם.
- 32.5. על כן במסגרת התכנית הוחלט על מספר רב של צעדים אשר עתידים לייעל את משאבי הפיקוח של הרגולטור ואשר תחסוך זמני נסיעה ופיקוח יקרים מן הרגולטור:

32.5.1. הטמעת מערכת ממוחשבת לניהול בדיקות המעבדה (עם קישור למעבדה הרשמית) ולבניית תעודות פירו – תאפשר בקרה קלה ומהירה על תוצאות בדיקות המעבדה תאפשר חתימה מרחוק ללא הגעה פיזית של הרגולטור. בנוסף תחסוך המערכת את תהליכי הקלדת הנתונים של היצוא.

32.5.2. מתן הכרה לחברות הזרעים ולדוגמים פרטיים לביצוע דיגום רשמי של מכסות זרעים ת לייצוא ולשיווק מקומי וכן לביצוע ביקורת שדות על זרעי גד"ש מאושרים – יחסוך את הצורך בהגעת הרגולטור לביצוע תהליכי ביקורת אלו.

32.5.3. ביטול החובה לחדש רישיון למסחר בזרעים – יצמצם משמעותית את תהליכי העיסוק של הרגולטור בחתימה על רישיונות.

32.6. באופן זה יוכל הרגולטור לשפר את ההגנה על בריאות הצומח בישראל, לקצר את זמני ההמתנה הנדרשים מבעלי העניין לצורך קבלת השירות מן הרגולטור וכן לשפר את איכות הפיקוח על חברות היצוא כך שתתאפשר עמידה טובה יותר בדרישות מדינות היעד.

33. מנגנון הכרה שיאפשר לחברות הזרעים ולמעבדות החיצוניות לבצע דיגום רשמי למכסות זרעים לייצוא ולשיווק מקומי.

33.1. לצורך הקלת העומס על הרגולטור שפורט בסעיף 30, הרגולטור יפתח מנגנון הכרה בדוגמים מתוך חברות הזרעים ודוגמים פרטיים לצורך ביצוע דיגום רשמי. מנגנון ההכרה יחייב את הדוגמים לעבור הכשרה מתאימה וכן לבצע מבחני מיומנות כדי לוודא את רמתם המקצועית. דוגמים אלו יהיו תחת פיקוח עליון של הרגולטור ושל המעבדה הרשמית לזרעים, אשר מהווה את הגורם המוסמך בישראל על ידי ISTA בתחום דיגום הזרעים. מנגנון זה מהווה אימוץ של המדיניות המומלצת על ידי ה-OECD בנוגע לפיקוח על זרעים.¹⁷

33.2. מנגנון זה יאפשר לדוגמים מתוך חברות הזרעים ומתוך המעבדות החיצוניות לבצע את דיגום הזרעים הרשמי בעצמם. ההכרה תעניק לחברות הזרעים גמישות תפעולית רבה ותצמצם את העלויות הישירות ואת זמני ההמתנה שלהן לפעולות דיגום על ידי הרגולטור. המנגנון גם יקטין את העומס על הרגולטור, מה שיאפשר לו לתעל את משאבי הפיקוח שלו באופן יעיל ואיכותי יותר לצרכי פיקוח אחרים.

33.3. רמת הבריאות של הזרעים המשווקים בארץ ובחו"ל צפויה להשתפר עקב כך שדוגמי החברות והמעבדות יעברו הכשרה יסודית בתחום הדיגום וישמשו כגורם ידע רשמי בתוך החברה, וכן עקב העובדה שמנגנון זה יאפשר בקרה כפולה על ביצוע דיגום הזרעים: ראשית, על ידי דוגם מוכר שעבר הכשרה והסכמה ושנית על ידי הרגולטור שיבצע פיקוח עליון על ביצוע הדיגום מעת לעת.

33.4. לצורך יישום מנגנון ההכרה הרגולטור יפרסם נוהל הכרה לביצוע דיגום רשמי בו יוסדר תהליך ההכרה והדרישות לצורך קבלתה. בנוסף, הרגולטור יארגן בשיתוף עם המעבדה הרשמית, הכשרה לדוגמים מתוך חברות אשר מעוניינים לקבל הכרה לדיגום רשמי.

¹⁷ <http://www.oecd.org/tad/code/oecd-seed-schemes.pdf>

33.5. יצוין כי חברות אשר לא תהיינה מעוניינות לקבל הכרה לצורך ביצוע דיגום רשמי על ידי אחד מעובדי החברה, תוכלנה לקבל את שירות הדיגום מן הרגולטור באופן רגיל כפי שהדיגום מבוצע כיום.

33.6. יישומו של צעד יכלול יצירת בסיס משפטי מתאים אשר יגדיר את סמכויות הדוגמים ואת מנגנון הפיקוח עליהם.

34. מתן אפשרות לחברות הזרעים לבצע ביקורת שדות בעצמן בזרעים מושבחים בדרגת מאושרים.

34.1. לצורך הקלת העומס על הרגולטור שפורט בסעיף 30, וכן לצורך מתן עצמאות והגברת האחראיות על חברות הזרעים, הרגולטור יאפשר לחברות הזרעים לבצע ביקורת שדות על ידי עובדי החברה בזרעים מושבחים בדרגת "מאושרים". יודגש כי, אפשרות לבצע ביקורת שדות עצמית תוגבל אך ורק לזרעים בדרגה זו. ביקורת זו תבוצע תחת פיקוח עליון של הרגולטור.

34.2. במסגרת צעד זה, אשר מהווה אימוץ של מדיניות ה-OECD, הרגולטור ימשיך להיות הגורם המבצע את הפיקוח על הזרעים על שאר דרגות ההשבחה, ועל כן יישמר מעקב מתמיד של הרגולטור על הזרעים.

34.3. צעד זה יגדיל את האחראיות של חברות הזרעים על בריאות הזרעים אשר יוצאים תחת ידם, יצמצם את העלויות ואת זמן ההמתנה אשר נדרשו אליו חברות הזרעים עד היום לצורך קבלת שירות ביקורת השדות על ידי מפקח מטעם הרגולטור וכן יקטין את העומס על הרגולטור, מה שיאפשר לו לתעל את משאבי הפיקוח שלו באופן יעיל ואיכותי יותר לצורכי פיקוח אחרים.

34.4. צעד זה יאפשר להמשיך להגן על בריאות הזרעים מכיוון שמפקחי הרגולטור הם אלו שיבצעו את ביקורת השדה משך שנתיים – כאשר הזרעים יהיו בדרגת זרעי יסוד וברגרת רשומים. בנוסף, צעד זה יאפשר לחברות הזרעים שעוסקות בזרעים מושבחים גמישות רבה יותר.

34.5. לצורך יישום צעד זה הרגולטור יפרסם נוהל הכרה לביצוע ביקורת שדות עצמאי אשר יגדיר את אופן ביצוע ביקורת השדה על ידי אנשי חברת הזרעים ואת תנאי הסף לכך. במסגרת כתיבת הנוהל יבחן הרגולטור האם קיים צורך בקיום הכשרה ייעודית לכך מטעמו לאנשי החברות אשר יבצעו את ביקורת השדה.

34.6. ביקורת השדות של זרעי ירקות, זרעי פרחים וזרעי גדי"ש שאינם מושבחים, תמשיך להתבצע על-ידי הרגולטור. במסגרת התכנית, יעוגנו נהלי הרגולטור הנוגעים לביקורת שדות במסגרת של תקנות, על מנת להשלים את הבסיס המשפטי לביצוע פעולות אלו.

35. ייעול ושיפור תהליכי ה-PRA לצורך יבוא ויצוא של חומרי ריבוי.

35.1. כאמור לעיל, בעת הגשת בקשה ליבוא של סוג תוצרת חדש לישראל, נדרשים השירותים להגנת הצומח לביקורת לערוך תהליך הערכת סיכונים (PRA), אשר מטרתו היא להעריך את ההשפעה ואת רמת הסיכון לבריאות הצומח בישראל, אשר נובעים מהכנסה של אותה תוצרת. תהליך זה מבוצע עבור כל סוגי התוצרת הצמחית: זרעים, שתילים ותוצרת טרייה. כיום, תהליך הערכת סיכונים ליבוא של מוצר אחד אורך מספר שנים.

35.2. תהליך ה-PRA מהווה תנאי לפתיחת שווקים ביבוא וביצוא, ומהווים כיום חסם משמעותי בפתיחת שווקים, בשל ריבוי בקשות מחד וכח אדם מוגבל מאידך.

35.3. במסגרת איסוף המידע עלה כי תהליכי ה-PRA עבור פתיחת שווקים ליבוא וליצוא אורכים זמן רב ומהווים חסם מרכזי בתעשייה, ושקיים קושי לתעדף בין טיפול בבקשות יבוא של חומרי ריבוי לבין בקשות יבוא של תוצרת טרייה. בעלי העניין העלו הדבר מקשה עליהם מאוד, היות ועולם חומרי הריבוי מתאפיין בהתפתחות מהירה של זני גידולים, כך שפיתוח של זנים חדשים מהווה תנאי הכרחי לצורך שמירה על יכולת תחרות בשוק המקומי והעולמי. פיתוח של זנים חדשים, נשען על גיוון של חומרי ריבוי באמצעות יבוא מחו"ל. לכן ליבוא חומר ריבוי חשיבות אסטרטגית לענף.

35.4. תהליכים אלו נידונו בהרחבה, על ידי תחום מדיניות רגולציה במסגרת הטיפול בתחומים רגולטוריים מקבילים ואף ננקטו צעדים לשיפור תהליכים אלו, אשר נמצאים בתהליכי יישום.¹⁸

35.5. במסגרת התכנית הוחלט לגם לבצע תהליך PRA עולמי מאוחד או באופן מרוכז ומשולב למספר מדינות במקרים בהם שיטת בדיקה זו תאיץ את תהליך הטיפול בתיק. תהליך PRA עולמי או למספר מדינות יאפשר לאחד מספר בקשות יחד, וכן לפתוח מספר רב של מדינות כתוצאה מתהליך יחיד. מכיוון שתהליך הבדיקה מורכב, צירוף מספר מדינות יחד לא מאריך באופן משמעותי את התהליך. לביצוע תהליך PRA באופן זה קיים גם חסרון, מכיוון שהוא מתייחס לכלל נגעי ההסגר אשר קיימים בכל המדינות הנבחרות (או בכל העולם במידה ויוחלט לבצע PRA עולמי), כך שיתכן שדרישות היבוא של מוצר שנבחן בשיטה זו תהיינה מחמירות יותר לעומת מצב שבו היה המוצר היה נבחן ביחס למדינת יבוא אחת.

35.6. עוד יצוין כי במסגרת התכנית להפחתת הנטל הרגולטורי בתחום יבוא צמחים הוחלט על הקמת מאגר נגעים, שיאפשר מעקב אחר הנגעים המצויים בישראל. מאגר זה ישרת גם את התהליכי ה-PRA ביצוא, כדי לספק למדינות היעד מידע באופן מהיר יותר. תהליך זה נמצא כיום בעיצומו באמצעות יועץ חיצוני שהועסק על ידי השירותים להגנת הצומח.

35.7. חשוב לציין שקיים קושי אמיתי בהשפעה על פתיחת שווקים ליצוא אל מול מדינות היעד, כיוון שהתהליך מנוהל ומבוצע על ידי המדינה המייבאת ולכן תלוי במשאבים ובסדר העדיפויות שלה.

36. מתן אפשרות ליבוא זרעים בכמויות קטנות לצורך ביצוע מו"פ.

36.1. תהליכי מו"פ מהווים גורם קריטי עבור חברות הזרעים על מנת לשמור על רלוונטיות בשוק הזרעים המקומי והעולמי, אשר מתאפיין בפיתוח מהיר של זנים. כיום קיים קושי לבצע תהליכי מו"פ בישראל לצורך פיתוח של זנים חדשים.

36.2. לצורך בחינת זן חדש שטופח בחו"ל, הוא מיובא לישראל בכמות קטנה כדי לבצע מספר בדיקות של בריאות, איכות ולבחינת הכדאיות הכלכלית. כמות קטנה זו לא מאפשר גם להעביר לרגולטור זרעים לצורך ביצוע בדיקות הבריאות המחייבות ביבוא מסחרי בכמויות גדולות של זרעים.

36.3. על כן הוחלט לאפשר יבוא של זרעים לצורכי מו"פ (כגון זרעי מטפח זרעים מבנק גנים) בכמויות קטנות, ללא צורך להקצות זרעים לבדיקות בריאות, היות וממילא זרעים אלו אינם מיודעים לזריעה בישראל, אלא רק למחקר במעבדה.

¹⁸ להרחבה בנושא תהליכי PRA ביבוא צמחים – ראו: משרד החקלאות "תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – יבוא צמחים" (2016); להרחבה בנושא תהליכי PRA יצוא צמחים – ראו: משרד החקלאות "תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – פיקוח על יצוא תוצרת טרייה" (2017).

- 36.4. כמו כן, הוחלט לאפשר יבוא של זרעים למטרת בדיקות מיומנות (Proficiency test, Ring test), ללא צורך בביצוע בדיקות מעבדה בעת כניסתם לישראל.
- 36.5. עוד הוחלט, כי יתאפשר גידול של זרעים אלו בתנאי קרנטינה שיוגדרו על ידי השירותים להגנת הצומח, באופן שיאפשר לחברות הזרעים לבצע בדיקות לצמחים במהלך גידולם ולבחון את טיבם, בריאותם והכדאיות המסחרית שלהם.
- 36.6. צעדים אלו צפויים לשפר את יכולת פיתוח וטיפול זני הזרעים בישראל ובכך לאפשר לחברות הזרעים לשמור על כושר התחרות וההתחדשות שלהן בזירה הבינלאומית.
- 36.7. צעדים אלו אינם מהווים סיכון לבריאות הצומח בישראל, היות וכלל הבדיקות הללו יבוצעו במעבדות סגורות ומפוקחות או בתנאי קרנטינה תחת פיקוח מחמיר.¹⁹
- 36.8. הצעדים המפורטים בסעיפים 36.3 ו-36.4 יושמו בשלב גיבוש התכנית.

37. **חיוב בביצוע בדיקות מעבדה לזרעים שנבדקו במעבדה בחו"ל.**

- 37.1. כיום, במרבית הזרעים המיובאים לשיווק מקומי, תחום היבוא באגף ההסגר מחייב ביצוע של בדיקות בריאות, טרום שחרור הזרעים מן הנמל. במסגרת גיבוש התכנית עלה כי בחלק מן המקרים, הדרישה לביצוע בדיקות הבריאות איננה מתחשבת כלל בתעודה הפיטוסניטרית שהגיעה עם הזרעים ובמה שמוצהר על גביה. כך ייתכן שהזרעים יבדקו פעמיים עבור אותה תכלית: פעם אחת במדינת המקור ופעם אחת בישראל. דרישה זו מייקרת את תהליך היבוא של הזרעים, מכיוון שהיא מחייבת תשלום עבור בדיקות מעבדה נוספות, וכן מעכבת את תהליך השיווק של הזרעים במספר שבועות.
- 37.2. במסגרת גיבוש התכנית עלה שכאשר זרעים מיוצאים מישראל לאירופה, אם מוצהר בתעודת הפיטו שהזרעים נבדקו בישראל הם אינם נבדקים פעם נוספת על ידי השירותים להגנת הצומח במדינת היעד.
- 37.3. לאחר בדיקת הנושא, נמצא כי בדיקות מעבדה נוספות אלו נדרשות אך ורק עבור מוצרים בעלי סיכון פיטוסניטרי גבוה. בנוסף, העלו אנשי ההסגר כי חברות הזרעים אינן מחויבות לבצע בדיקות מעבדה במדינות המקור וכי ניתן להסתמך גם על ביקורת שדה שבוצעה שם.
- 37.4. עם זאת, הוחלט כי אגף ההסגר ואגף אבחון נגעים יבחנו את האפשרות לצמצם את כמות הפתוגנים הנבדקים בנמלי הכניסה, כדי להבטיח את בריאות הזרעים הנכנסים ומאידך יאפשר להפחית את עלות הביצוע של בדיקות הבריאות ואת משך זמן ההמתנה לתוצאותיה.

38. **כתיבת נוהל מלא ומפורט להסדרת נושא יבוא זרעי רי-אקספורט.**

- 38.1. זרעי רי-אקספורט, זכאים למסלול מקל בעת כניסתם לארץ, והם אינם מחויבים להיות מזן אשר מאושר לכניסה לישראל, כיוון שזרעים אלו אינם מיועדים לזריעה בישראל, אלא הולכים ישירות אל מחסני הרגולטור ומשם ישירות למדינת היעד.
- 38.2. קיים חשש שלא כל החברות מציינות לאיסור לשווק זרעים אלו בישראל, וכי קיימת תופעה של זליגת של זרעי רי-אקספורט לתוך מדינת ישראל.

¹⁹ למעט הסוגיה הנוגעת לבדיקות טוהר זן בשדה לזרעי רי-אקספורט אשר טרם התקבלה החלטה לגביה כאמור

- 38.3. בנוסף, לעיתים קורה שחברות הזרעים אשר ייבאו זרעים לישראל במסגרת מסלול רי-אקספורט, מעוניינות לשנות את היעוד המסחרי של הזרעים ולמכור אותן בשוק המקומי. נושא זה הוסדר באופן פרטני, אך עלה צורך להסדיר את הנושא באופן רחב וממוסד יותר.
- 38.4. לכן הוחלט כי אגף הסגר צמחים, אשר אחראי על תחום יבוא הצמחים לישראל, יכתוב נוהל בשיתוף הרגולטור ובשיתוף תחום מדיניות רגולציה לצורך הסדרה מלאה ומפורטת של תהליך השיווק של זרעי רי-אקספורט – כדי להקל על החברות שומרות החוק ולהבטיח אכיפה וציות להוראות. נוהל זה יפורסם לחברות הזרעים להערותיהם טרום כניסתו לתוקף.
- 38.5. יישום צעד זה ישפר את השמירה על בריאות הצמח בישראל ומאידך יצור בהירות בקרב חברות הזרעים אודות תהליך שיווק זרעי הרי-אקספורט, מה שיאפשר להם רמת ציות גבוהה יותר לדרישות הרגולטור.
- 38.6. צעד זה יושם במהלך גיבוש התכנית.

39. ביטול החובה לחדש רישיון למסחר בזרעים.

- 39.1. כיום תוקף רישיון למסחר בזרעים הניתן לחברות הזרעים כיום עומד על שנתיים. חידוש הרישיון כרוך בהגשת מסמכים ובתשלום אגרה.
- 39.2. תוקף הרישיון נועד לאפשר לרגולטור לנטר את פעילות החברות ולמנוע חידוש של רישיון זרעים עבור חברה אשר איננה עומדת בתנאי הרישיון. במסגרת גיבוש התכנית נמצא כי בטווח זמן של שנתיים לא מתחוללים שינויים משמעותיים בחברות הזרעים וכי אין צורך בחידוש הרישיון בתדירות גבוהה כל כך. נמצא גם שרובן מכריע של הבקשות לחידוש רישיון מאושרות. בנוסף, לרגולטור קיימת סמכות בחוק לשלול את הרישיון מחברת זרעים שהפרה את תנאי הרישיון או פעלה בניגוד להוראות החוק.
- 39.3. על כן הוחלט לבטל את החובה לחדש את הרישיון. משמעות הדבר היא שחברות הזרעים תקבלנה רישיון פעם אחת בלבד, ולא יהיה צורך לבצע חידוש שלו. כך יופחתו העלויות והעומס על חברות הזרעים הכרוכים בחידוש הרישיון ומאידך תשמר לרגולטור הסמכות לבטל את הרישיון של חברת זרעים אשר הפרה את ההוראות.

40. שיפור הרמה המקצועית של מפקחי הרגולטור.

- 40.1. קיים צורך להשקיע משאבים בשיפור הרמה המקצועית של המפקחים ולהעניק להם הכשרה והיכרות מעמיקה עם סוגי הנגעים הקיימים בגידולים עליהם הם מפקחים – על מנת שיוכלו להעניק מענה מקצועי ברמה גבוהה, ועל מנת שיוכלו להדריך אותן כיצד לפעול כדי לעמוד בדרישות החוק באופן מיטבי.
- 40.2. על כן, הרגולטור יגבש תכנית הכשרה ויערוך מפגשים והכשרות למפקחיו לצורך שיפור וקידום הרמה המקצועית של המפקחים ביחידה. כך תשתפר איכות הפיקוח ורמת הציות של חברות הזרעים לדרישות המחייבות, וכן תשתפר יכולת ההדרכה של המפקחים לחברות הזרעים בענייני בריאות הצמח.

41. איחוד רישיונות רי-אקספורט לכדי רישיון אחד.

41.1. לצורך יבוא של זרעים לשיווק מקומי או זרעי רי-אקספורט, חברות הזרעים נדרשות לקבל רישיון יבוא או רישיון רי-אקספורט בהתאמה. רישיונות אלו מונפקים עבור כל צמד של סוג הגידול והמדינה (כלומר יבוא של שני סוגי זנים מאותה מדינה דורש שני רישיונות שונים). תוקף כל רישיון הוא שנה.

41.2. לכן יכול להיווצר מצב בו חברת שמייבאת זרעים ממספר מדינות או מספר זנים מאותה מדינה נדרשת להנפיק ולהחזיק במספר רישיונות, כאשר עבור כל רישיון היא נדרשת למלא טפסים ולשלם אגרה מחדש.

41.3. על כן הוחלט לאחד את רישיונות הרי-אקספורט לכדי רישיון אחד כללי, אשר בו יפורטו שמות כל המדינות מהן החברה רשאית לייבא זרעים.

41.4. צעד זה יחסוך בירוקרטיה מיותרת ועלויות הכרוכים בתהליך הוצאת הרישיונות.

41.5. צעד זה הושלם בשלב גיבוש התכנית.

ג. צעדים שבוצעו לפני פרסום התכנית

42. מתן אפשרות לחברות הזרעים לבצע 50% מבדיקות הבריאות במעבדות החברה;

43. כתיבת נוהל רי-אקספורט;

44. מתן אפשרות לייבא זרעים לצורכי מו"פ ללא צורך בבדיקות מעבדה;

45. איחוד רישיונות רי-אקספורט.

ד. כימות עלויות הרגולציה

46. במסגרת התהליך יושמה מתודולוגיית כימות איכותנית. כימות העלויות נעשה רק ביחס לעלויות הישירות של הרגולציה ואינו כולל עלויות עקיפות, עלויות אלטרנטיביות ועלויות משקיות. מתודולוגיית הכימות התבססה על שני מקורות:

46.1. הספר השלישי במדריך הממשלתי להפחתת הנטל הרגולטורי (2015);

46.2. מדריך ה-OECD לכימות עלויות רגולציה:

OECD Regulatory Compliance Cost Assessment Guidance (2014)

47. כימות עלויות הרגולציה החל במסגרת איסוף המידע בציר בעלי העניין, כחלק מהפגישות עם בעלי העניין והשולחנות העגולים שנערכו. התהליכים המרכזיים שמופו בשלב ניתוח הרגולציה פורקו לתתי-תהליכים, אשר מהם נגזרו החובות הרגולטוריות הפרטניות. מתוך כל חובה ניתוח הפעולות שעל בעלי העניין לבצע כדי לעמוד בה. רכיבי העלות של כל פעולה כומתו באמצעות מידע פרטני מבעלי העניין, נתונים שהתקבלו מהרגולטור ונתונים משקיים (למשל, שכר טרחת עורך דין).

48. תחשיב הכימות מביא בחשבון את השכיחות היחסית של רכיבי עלות הרגולציה. כימות העלויות כולל התייחסות לתוחלת של כל פעולה (תדירות הבדיקות; תדירות חידוש רישיון; שיעור הבקשות שמועברות לבחינה מעמיקה) ו"לנתח השוק" (מתוך כלל התהליכים אצל הרגולטור) של חובות, פעולות ורכיבי עלות

(למשל, עלויות בדיקה שנערכת עבור מוצר או תהליך מסוג מוגדר שוכללו לפי "נתח השוק" שלהם בהשוואה ליתר החובות או התהליכים המקבילים).

49. כימות העלויות מבחין בין עלויות במישור הדרישות ועלויות במישור הבירוקרטיה.²⁰

ה. ניתוח השפעות התכנית המשרדית להפחתת הנטל הרגולטורי

50. שינויים בבירוקרטיה

50.1. כאמור לעיל, התכנית תביא ליעול ולצמצום הממשק עם הרגולטור. שינוי זה בא לידי ביטוי בעיקר בממשק עם הרגולטור סביב תהליך בדיקות המעבדה הדרושות ליצוא וכן סביב תהליך החתימה על תעודות הפיטו. בתהליכי בדיקות המעבדה צמצום הממשק יבוא לידי ביטוי במספר אופנים: ביטול הדרישה לבדיקות נביטה של ירקות ביצוא, מתן אפשרות לחברות הזרעים לבצע את דיגום הזרעים, את בדיקות הנביטה (לשיווק מקומי) ואת בדיקות הבריאות בעצמן, תחת פיקוח עליון של הרגולטור והמעבדה הרשמית לזרעים, מתן אפשרות לחברות הזרעים לבצע ביקורת שדה תחת פיקוח הרגולטור, וכן באמצעות הפיכת תהליכי הבניה והחתימה של תעודות פिटו לדיגיטליים. גם הארכת תוקף הרישיונות, איחוד הרישיונות והמעבר לרישיונות ולטפסים אלקטרוניים יביאו לצמצום תהליכים בירוקרטיים.

50.2. התכנית צפויה להפחית 60% מהעלות הישירה של הבירוקרטיה: כאשר יופחתו 63% מהעלויות הכספיות של הבירוקרטיה ו-53% מימי ההמתנה. בסה"כ צפויה התכנית לחסוך למשק ש"ח 10,684,607 בעלויות הישירות של הבירוקרטיה ולחסוך למשק 107,934 ימי המתנה בשנה.

51. התאמה של הדרישות הטכניות למקובל בעולם

51.1. התכנית מאמצת בחלקים נרחבים שלה את הרגולציה הנוהגת במדינות מפותחות בעולם. כך, ההחלטה לביטול הדרישה לביצוע בדיקות נביטה בזרעי ירקות מיוצאים, נעשתה על סמך בדיקה מעמיקה של חקיקה בינלאומית בתחום וכן פנייה לגורמי מקצוע וגורמים מסחריים בתחום הזרעים בארה"ב ובאירופה. צעד זה יביא לתאימות בין הדרישות הישראליות לדרישות המקובלות בעולם. בנוסף, ההחלטה על מתן אפשרות לחברות הזרעים לקבל הכרה לדיגום זרעים וביקורת שדות מתבסס מסמך ההנחיות של ה-OECD, לקביעת כללים רגולטוריים בתחום הפיקוח על תעשיית הזרעים.²¹

51.2. זאת ועוד, במסגרת התכנית הרגולטור יאמץ מערכת ממוחשבת אשר תאפשר בנייה וחתימה של תעודות פिटו באופן דיגיטלי ומקוון. תהליך זה יהווה גם את התשתית שעל בסיסה תוכל מדינת ישראל להתחבר למיזם ה-E-Phyto אשר מקדם ארגון ה-WTO (ומבוצע עבורו פיילוט בימים

²⁰ בסעיף ההגדרות של החלטת ממשלה 2118 מיום 22.10.2014 בנושא "הפחתת הנטל הרגולטורי" הוגדרו המונחים הבאים: "עלות העמידה בדרישות הרגולציה – העלות הישירה הכרוכה בעמידה בדרישות התוכן של הרגולציה"; "עלות הבירוקרטיה – העלות הישירה הנובעת מתהליכי העבודה מול הרגולטור כגון חובות דיווח, הגשת בקשות וטפסים, קבלת רישיונות, זמני המתנה וכו'"; ²¹ <http://www.oecd.org/tad/code/oecd-seed-schemes.pdf>

אלה).²² בכך התכנית תתמקם את מדינת ישראל בשורה אחת עם המדינות המפותחות בתחום המסחר במוצרי צמחים.

52. ניתוח השפעות משקיות של התכנית

- 52.1. התכנית צפויה לשפר את כושר התחרות של חברות הזרעים בזירה הבינלאומית בכך שהיא מצמצמת את עלויות הציות לרגולציה ובכך מקטינה את עלויות התפעול של החברות. בנוסף, התכנית מאפשרת לחברות עצמאות תפעולית רבה יותר בביצוע דיגום הזרעים וביצוע בדיקות הבריאות, ועל כן תאפשר להן זמני תגובה מהירים יותר להזמנת לקוחות (Time to market). כיון שהתכנית מתאימה את הדרישות הישראליות למקובל בעולם, היא תאפשר לחברות הישראליות להתחרות בחברות זרות תחת אקלים רגולטורי דומה. צמצום עלויות הרגולציה צפוי לסייע לחברות הזרעים הגדולות והקטנות כאחד.
- 52.2. פתיחת האפשרות לבצע בדיקות מעבדה צפויה לעודד את התחרות בענף המעבדות בישראל – לעודד כניסה של מעבדות חדשות לסקטור בדיקות הזרעים ולאפשר למעבדות חדשות לפעול בתחום.
- 52.3. עוד צפויה התכנית לסייע לחברות הזרעים בביצוע תהליכי מחקר ופיתוח על ידי שורה של הקלות כגון: פטור מבדיקות מעבדה לזרעי מטפח מיובאים ולזרעים מבנק הגנים, וכן על ידי תהליכי PRA מזורזים יותר. כך תוכלנה יצרניות הזרעים לשפר את המגוון הגנטי של זני הזרעים שמפותחים בישראל, ובכל לשמר את כושר התחרות בזירה המקומית והבינלאומית.

²² E-Phyto (Electronic Phyto) – הוא מיזם בינלאומי אשר נועד לאפשר מסחר בינלאומי באמצעות תעודות פיתוח אלקטרונית וללא שימוש בנייר. במסגרת תהליכים אלו, הנתונים מועברים כמידע אלקטרוני על פי פרוטוקול העברת מידע שנקבע על ידי ארגון ה-IPPC.

נספח א' – כימות הפחתת עלויות הרגולציה

הטבלה הבאה מציגה את עלויות הרגולציה במסגרת התהליכים השונים, לפני התכנית ולאחריה. הטבלה מציגה את סך העלויות הישירות למשק לפי תחשיב מצרפי.

מספר התהליך	שם התהליך	סוג עלות	עלות מצב קיים	עלות לאחר תכנית
1	הנפקת רישיונות	עלות בירוקרטיה – כסף (₪)	24,750	1,069
		עלות בירוקרטיה - ימי המתנה	-	-
		עלות דרישות – כסף (₪)	-	-
2	ביקורת שדות	עלות בירוקרטיה – כסף (₪)	37,050	23,949
		עלות בירוקרטיה - ימי המתנה	1,760	145
		עלות דרישות – כסף (₪)	-	-
3	בדיקות זרעים	עלות בירוקרטיה – כסף (₪)	14,334,500	6,170,175
		עלות בירוקרטיה - ימי המתנה	180,198	93,879
		עלות דרישות – כסף (₪)	396,000	396,000
4	רי-אקספורט	עלות בירוקרטיה – כסף (₪)	-	-
		עלות בירוקרטיה - ימי המתנה	-	-
		עלות דרישות – כסף (₪)	6,606,600	6,606,600
5	תעודות פיטו	עלות בירוקרטיה – כסף (₪)	2,664,000	180,000
		עלות בירוקרטיה - ימי המתנה	20,000	-
		עלות דרישות – כסף (₪)	-	-

עלות לאחר הפחתה			עלות רגולציה קיימת		
עלות בירוקרטיה - ימי המתנה	עלות בירוקרטיה – כסף (₪)	עלות דרישות – כסף (₪)	עלות בירוקרטיה - ימי המתנה	עלות בירוקרטיה – כסף (₪)	עלות דרישות – כסף (₪)
94,024	6,375,193	7,002,600	201,958	17,059,800	7,002,600

53%	63%	0%	הפחתה באחוזים		
107,934	₪ 10,684,607		סה"כ חסכון		

בירוקרטיה	דרישות	סה"כ הפחתה משוכללת באחוזים
60%	0%	

נספח ב' – פירוט הסוגיות הרגולטוריות שלא קיבלו מענה במסגרת התכנית

1. בנספח זה מפורטות סוגיות רגולטוריות שלא קיבלו מענה במסגרת התכנית וכן סוגיות רחב שאינן תחת אחריותו הישירה של הרגולטור.

א. סוגיות שלא קיבלו מענה במסגרת התכנית

2. **היעדר אכיפה על שימוש ללא זיכיון בזרעים מושבחים.**

2.1. זרעים מושבחים הם זרעים שעברו תהליך השבחה וקיבלו אישור להיותם מושבחים על ידי הועדה לרישום זנים. המטרה של תהליך זה היא להעיד על רמת טיבם של הזרעים.

2.2. במסגרת גיבוש התכנית, חברות הזרעים העלו כי קיימת תופעה של גניבת זנים בשוק הזרעים המושבחים. חברות הזרעים טענו שעל הרגולטור לבצע פיקוח ואכיפה בתחום גניבת הזנים של זרעים מושבחים.

2.3. סוגיה לא טופלה מאחר שכפי שתואר לעיל, תקנות הזרעים המושבחים, אינן תקנות אשר נוגעות לקניין הרוחני בזרעים, אלא משמשים כמנגנון המעיד על איכות הזרעים כדי ליידיע את הלקוח על כך. הרגולציה על קניין רוחני בתחום הזרעים בפרט והחקלאות בפרט מוסדרת במסגרת "זכויות מטפחים".

3. **חיוב בהחתמת תעודת פיתו גם כאשר מדינת היעד איננה מחייבת זאת.**

3.1. מקורה של החובה לצרף תעודת פיתו למשלוחי הזרעים הוא בדרישת מדינת היעד. אולם קיימים מקרים בהם מדינת היעד איננה דורשת שתעודת פיתו תתלווה אל הזרעים. חברות הזרעים העלו כי הרגולטור מחייב אותן להנפיק תעודה פיתוסניטרית, על כל התהליכים, הבדיקות והעלויות הנלווים אליה: תשלום אגרה עבור התעודה, תיאום והמתנה להגעת מפקח הזרעים, צירוף של בדיקות המעבדה המחייבות ועוד.

3.2. סוגיה זו לא טופלה מאחר ובדיקה של הנושא העלתה כי טיעון זה איננו נכון. הבחירה האם לפנות אל הרגולטור לצורך קבלת תעודת פיתו תלויה ברצונה של החברה, וכאשר אין חובה להציג תעודת פיתו – החברה חופשית שלא לפנות לרגולטור ואז היא לא נדרשת לעמוד בדרישות השונות.

4. **עלות אגרות עבור תוויות ה-OECD.**

4.1. במסגרת יצוא של זרעים מושבחים נדרשות החברות להדביק על אריזות הזרעים תוויות של ה-OECD אשר מסופקת להן על ידי הרגולטור. עבור כל תווית כזו, החברה נדרשת לשלם אגרה.

4.2. חברות הזרעים העלו כי תשלום זה אינו מוצדק, כיוון שהן ממילא משלמות אגרה עבור כל דונם של הגידול המיוצא, ולכן הן בעצם כבר שילמו עבור שירות הפיקוח שניתן להם על.

4.3. סוגיה זו לא טופלה מאחר שענייני אגרות אינם מטופלים במסגרת התכנית להפחתת הנטל הרגולטורי (ראו הגדרת המונח "רגולציה" בהחלטת ממשלה 2118 מיום 22.10.2014).

נספח ג' – תכנית עבודה לביצוע התכנית המשרדית להפחתת הנטל הרגולטורי

מועדי הביצוע של משימות הלשכה המשפטית כפופים לאישור סופי של תכנית העבודה על ידי מנכ"ל המשרד.

ביצוע המשימות הבאות מותנה בקבלת תקציב ייעודי לכך במסגרת המנגנון לפי החלטת ממשלה 1901 מיום 11.8.2016 שעניינה "מנגנונים משלימים להפחתת הנטל הרגולטורי": 7, 8.

מספר משימה	שם משימה	מדד	אחראי	תאריך סיום	שותפים
1.	עדכון התקנות בנוגע לביטול חובת בדיקות הנביטה של זרעי ירקות מיוצאים.	שליחת התקנות למשרד המשפטים	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	31.3.2018	
2.	עדכון התקנות בנוגע לבדיקות הנביטה של זרעי ירקות בשיווק מקומי.	שליחת התקנות למשרד המשפטים	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	31.12.2018	
3.	העברת 100% מבדיקות הבריאות למעבדות החיצוניות ולמעבדות של חברות הזרעים לצורך ביצוע בדיקות בריאות המחייבות באופן מלא	פרסום הודעה לחברות הזרעים ולמעבדות	דורית שרגיל, אגף אבחון נגעים	31.12.2018	
4.	מתן אפשרות לדוגמים חיצוניים לבצע דיגום רשמי לאחר מעבר הכשרה ותחת פיקוח עליון	פרסום נוהל הכרה בדוגמים באתר הרגולטור והכנסתו לתוקף	לאה מזור, המעבדה הרשמית לזרעים	31.12.2018	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי
5.	מתן אפשרות לחברות הזרעים לבצע ביקורת שדות בעצמן בזרעים מושבחים בדרגת מאושרים לאחר מעבר הכשרה ותחת פיקוח עליון	פרסום נוהל לציבור והכנסתו לתוקף	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	31.12.2018	
6.	מתן אפשרות למעבדות החיצוניות לבצע בדיקות ניקיון ונביטה.	שליחת מסמך רשמי למעבדות שמכיר בהן לביצוע בדיקות ניקיון ונביטה	לאה מזור, מנהלת המעבדה הרשמית לזרעים	31.12.2018	

מספר משימה	שם משימה	מדד	אחראי	תאריך סיום	שותפים
7.	ניהול ממשק ממחושב למעקב אחר ביצוע בדיקות שמבוצעות במעבדות חיצוניות.	כניסת הממשק הממוחשב לתוקף	ברט היקסון, השירותים להגנת הצומח	30.6.2019	מיכל קלירס, השירותים למערכות מידע
8.	הרחבת המערכת הממוחשבת המנהלת את היצוא של תוצרת טרייה גם לתחום הזרעים.	העלאת המערכת לאוויר	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	30.6.2019	מאיה כהן-נוימן, השירותים למערכות מידע
9.	חיוב בביצוע בדיקות מעבדה לזרעים שנבדקו במעבדה בחו"ל.	פרסום תשובה לחברות הזרעים בנוגע לאפשרות צמצום כמות הפתוגנים הנבדקים	עדנה לוי, אגף אבחון נגעים	31.12.2018	
10.	כתיבת נוהל עדכני לפיקוח על זרעי רי-אקספורט	פרסום הנוהל באתר הרגולטור	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	31.3.2018	
11.	מעבר לרישיון חד פעמי למסחר בזרעים	פרסום הודעה לציבור	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	31.3.2018	
12.	שדרוג הרמה המקצועית של מפקחי הרגולטור.	קיום 4 מפגשים מקצועיים במהלך השנה	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	31.12.2018	
13.	שליחת רישיונות באמצעות המייל.	פרסום הודעה לציבור	יגאל הרמתי, מנהל תחום שתלנות וחומר ריבוי	31.3.2018	
14.	הפיכת הטפסים הנדרשים למילוי עבור הרגולטור לטפסים מקוונים.	העלאת הטפסים לאתר הרגולטור	אחיה טובי, רכז זרעים	31.3.2018	